Ազգ
Azg armenian daily
24 ՄԱՅԻՍ 1997 ՇԱԲԱԹ # 96 (1350)

ԱՄՆ-ը պաշտպանում է թուրքական ներխուժումը Իրաք

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՌՈՅԹԵՐ: Հակառակ այն իրողության, որ Իրաքի իշխանությունները, հարևան պետությունները և նույնիսկ Թուրքիայի դաշնակից արևմտյան տերություններն ու ՄԱԿ-ը քննադատում են թուրքական բանակի ներխուժումը Հյուսիսային Իրաք, Թուրքիան շարունակում է անտեսել դրանք: Անկարային ներգրավ կանգնող միակ երկիրը դարձյալ Միացյալ Նահանգներն է, որովհետև այդ երկրի պետական քարտուղարության պաշտոնական ներկայացուցիչ Նիկոլաս Բյոռնսը չորեքշաբթի հայտարարեց, թե Վաշինգտոնը պաշտպանում է քրդերի դեմ գործողությունը և պնդեց, որ այդ գործողության պատճառով չի խախտվում Իրաքի տարածքային ամբողջականության իրավունքը: Նա նաև անտեսի համարեց հարևան պետությունների մտահոգությունները և փաստեց, որ գործողությունը վտանգ չի սպառնում Սիրիային, Իրանին և Իրաքին:

Համաշխարհային բանկի ներքին փաստաթուղթը շուտով կհրապարակվի

Հայաստանը ստացել է 2 լավ և 8 բավարար

Երեկ կառավարության նիստում էկոնոմիկայի նախարար Վահրամ Ավանեսյանը ներկայացրեց 1996 թ. ՀՀ սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի իրականացման միջոցառումների կատարման մասին հաղորդումը, իսկ նիստից հետո տեղի ունեցած բրիֆինգում ծանոթացրեց Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչների հետ տարվող բանակցությունների ընթացքին: Նախարարի ասելով, պատվիրակությունը ներկայացրել է մի շարք փաստաթղթեր, այդ թվում «Հայաստանի Հանրապետության աջակցման ռազմավարությունը»: Սա ՀԲ-ի ներքին փաստաթուղթն է, որի համաձայն էլ ծավալվում է տվյալ երկրին միջին օգնության տալու չափը երեք տարի ժամկետով: Ավանեսյանի ասելով, այս փաստաթուղթը մտել է հրապարակային քննարկման դրվի, որտեղ միանգամից լսեն բոլոր կողմերի կարծիքները: Երկրորդ փաստաթուղթը երկրում կատարվող ՀԲ-ի ծրագրերի վերլուծականն է, ըստ որի համաձայն էլ տվյալ երկրում իրականացվող ծրագրերը ստանում են համապատասխան գնահատականներ: Հայաստանում իրականացվող

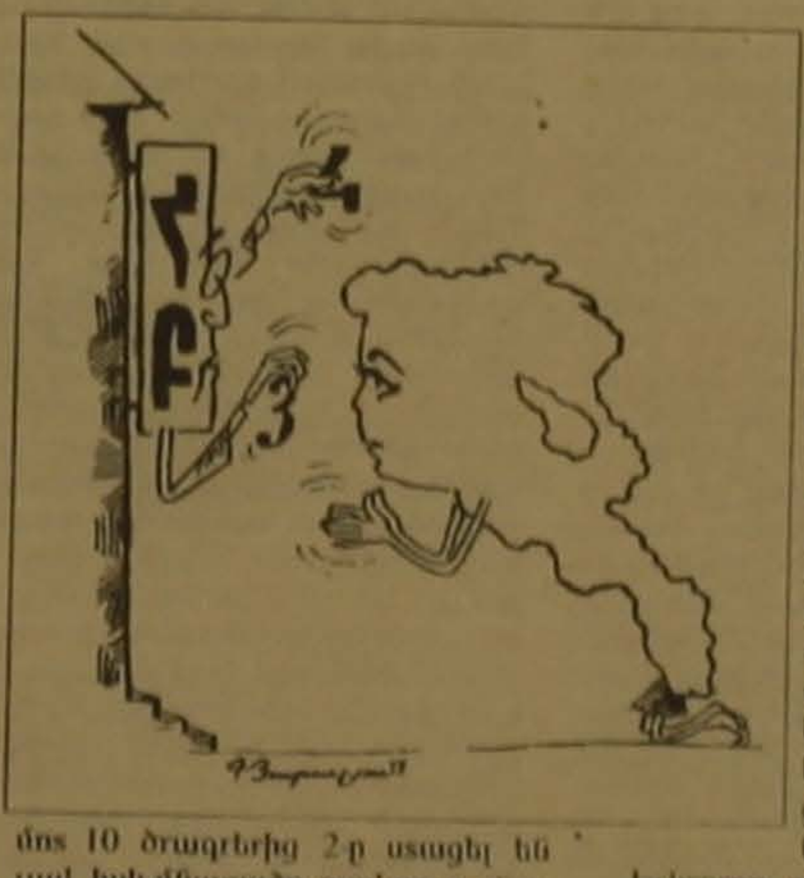

մոտ 10 ծրագրերից 2-ը ստացել են լավ, իսկ մնացածը բավարար գնահատական:

Երրորդ փաստաթուղթը Հայաստանի կառուցվածքային բարեփոխումների վարկի տրամադրման հետ կապված իրավիճակի քննարկումն էր: Ավանեսյանը նշեց, թե քննարկումների հիմնականում վերաբերել են Հայաստանի բյուջեի դեֆիցիտի համար հատկացվող 60 մլն դոլարին:

Դրա շուրջ բանակցությունները կսկսվեն հունիս-հուլիս ամիսներին: Էկոնոմիկայի նախարարը նշեց, որ ՀԲ-ի գնահատման չափանիշները երեքն են: Առաջինն այն է, թե Հայաստանը վարկերն օգտագործելու ինչ ունակություն ունի: Այս առումով ՀՀ-ն տարբերվում է 25 այլ նման կարգի երկրներից, որ կրկնակի գերազանցում է միջին ցուցանիշը:

Երկրորդը թե ինչպես են իրականացվում մասնագիտական գնումներն ու վճարումները: Այս երկրորդ չափանիշով էլ ՀՀ-ն տվել է լավ գնահատական: Եվ երրորդն այն է, թե ինչպիսին հետևանքների է բերում ծրագրերի իրականացումը:

Տես # էջ 2

Իրան. Նախագահական ընտրություններին մասնակցում են նաև բանտարկյալները

ԹԵՀՐԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հեղափոխական Իրանի նախագահական յոթերորդ ընտրությունների քվեարկությունը սկսվել է մայիսի 23-ի առավոտյան ժամը 8-ին: 33 մլն ընտրողներ իրավունք ունեն մասնակցելու քվեարկությանը: 1979-ի հեղափոխությունից սկսած նրանք ընտրելու են ԻԻՀ հինգերորդ նախագահին: Իրանի ներքին գործերի նախարարությունը 33400 ընտրական տեղամասեր է ստեղծել, իսկ անվտանգությունը և արդար քվեարկությունն ապահովելու համար 200000 ոստիկաններ ու անվտանգության ուժեր են տրամադրված:

Քվեարկությունը ընթանում է ակտիվ, ընտրատարածքներում անգամ հերթեր են կուտակվում: Չինված պահակախմբեր չեն նկատվում:

Իրանից ստացված տեղեկությունների համաձայն, կեսօրին մոտ 17 մլն մարդ էր մասնակցել ընտրություններին, իսկ Երևանում ԻԻՀ դեսպանատանը կազմակերպված ընտրատարածքում ժամը 17.45-ի տվյալներով քվեարկել էին մոտ 500 իրանցիներ: Բացի այդ, իրանցիները հնարավորություն ունեն քվեարկելու աշխարհի 156 կետերում:

ԻԻՀ-ի դեսպան Համիդ Ռեզա Նիքփար Էսֆահանին հայտնեց, որ ընտրությունների վերջնական և պաշտոնական արդյունքները կհայտարարվեն 24 ժամից հետո:

«Հեռուստատեսությամբ Իրանից հաղորդումները դիտելիս նկատեցի, որ նույնիսկ շատ տարեց, հաշմանդամ մարդկանց բերեցին ընտրատարածք և նրանք քվեարկեցին: Դա նշանակում է, որ երկրում ժողովրդավարություն կա: Ոչ մեկը անտարբեր չէ ընտրությունների նկատմամբ, լինի դա մահմեդական, քրիստոնյա, զրադաշտական կամ հրեա», ասաց դեսպանը:

Պրն. Ռեզա Նիքփարը նշեց, որ Իրանում ընտրություններին ոչ մի սահմանափակում չկա: Ընտրելու իրավունքից օգտվում են 16 տարեկանից բարձր տարիքի անձինք, նույնիսկ բանտարկյալները:

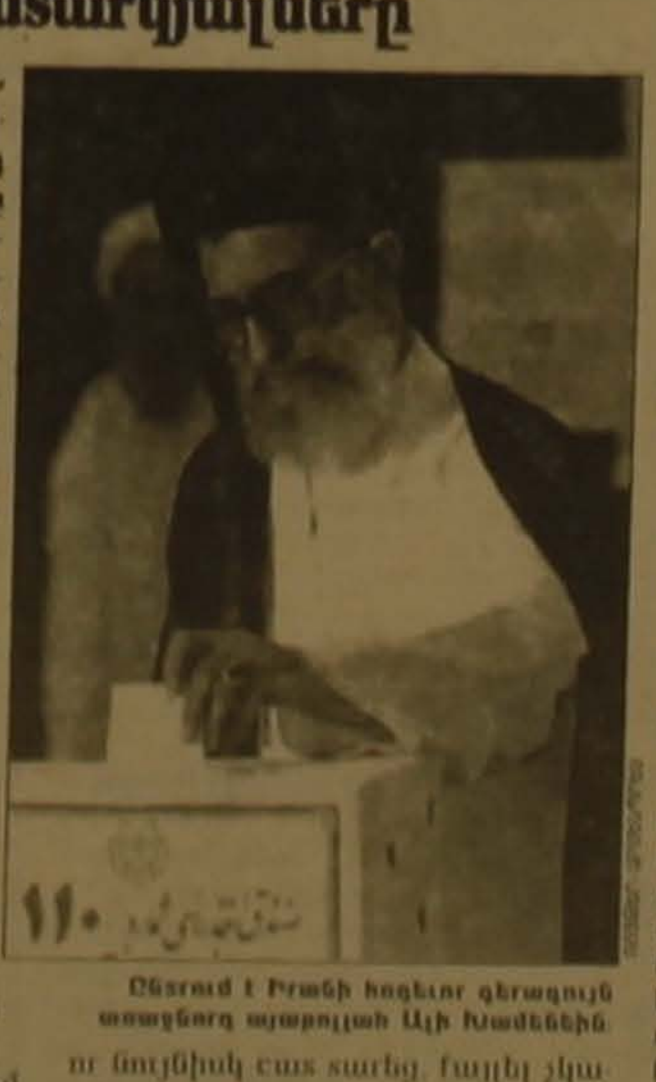

Ընտրում է Իրանի հոգևոր գերագույն առաջնորդ այաթոլլահ Ալի Խամենեին

Մինսկի եռյակը գալու է Երևան

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 30-ին Երևան են ժամանելու Մինսկի համաժողովի համանախագահող, ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալ Ստրոբ Թալբոտը և Մինսկի համաժողովի ռուսաստանյան ու ֆրանսիական համանախագահողներ Վալենտին Լոզինսկին և Ժակ Բլոտը: Ինչպես «Նոյյան տապան» գործակալությանը թղթակցին հայտնեցին ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, մայիսի 31-ին Ս. Թալբոտը և Մինսկի խմբում ԱՄՆ ներկայացուցիչ Ջոզեֆ Փրեսելը կայցելեն Լեռնային Ղարաբաղ:

Գերագույն ռադայի պատվիրակության այցը՝ 26-ին

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մայիսի 26-ին Երևան կժամանի Ուկրաինայի Հանրապետության Գերագույն ռադայի նախագահ Ալեքսանդր Մորոզի գլխավորած պատվիրակությունը: Ըստ ԱԺ մամուլի ծառայության տեղեկատվության, ուկրաինական խորհրդարանական պատվիրակությունը կհանդիպի ՀՀ նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի, ՀՀ ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի, ՀՀ վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի, ԱԳ նախարար Ալեքսանդր Արզումանյանի հետ: Նախատեսված է նաև ՌԴՀ ԳՌ նախագահի ելույթը ՀՀ ԱԺ նիստում, պատվիրակության հանդիպումը ԱԺ մշտական հանձնաժողովների նախագահների հետ: Մայիսի 27-ին ժամը 17-ին ՀՀ կառավարության ընդունելությունների տանը տեղի կունենա Ալեքսանդր Մորոզի և Բաբկեն Արարքցյանի մամուլի ասուլիսը: Նույն օրը Ուկրաինայի խորհրդարանական պատվիրակությունը Երևանից կմեկնի Թբիլիսի:

Ռուսաստանն ու Բելառուսը միացան, բայց թե ի՞նչ կազմեցին՝ անհայտ է: Մյուսները հրավիրվում են

23 ՄԱՅԻՍ, BBC, RFI, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ռուսաստանի և Բելառուսի նախագահներ Բորիս Ելցինն ու Ալեքսանդր Լուկաշենկոն Կրեմլում այսօր ստորագրեցին 2 երկրների միության կանոնադրությունը: Փաստաթղթի վերջնական տեքստը դեռևս չի հրապարակվել, սակայն Բելառուսի նախագահը նախօրեին, ելույթ ունենալով «Էխո Մոսկվի» ռադիոկայանով, հայտնեց, որ կանոնադրությունում նշված չի լինի ռուս-բելառուսական միության ձևը՝ այսինքն տեքստում չեն լինի դաշնություն, համադաշնություն կամ ընդհանուր պետություն բառերը: Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի կարծիքով՝ դա հնարավորություն կտա, որ նախկին խորհրդային մյուս հանրապետությունները նույնպես միանան ռուս-բելառուսական միությանը, որովհետև, եթե հստակ նշված լինեն միության ձևը, դժվար թե վճռեին միանալ նրան: Բելառուսի նախագահն այսօր թղթակիցներին ասաց, թե ռուս-բելառուսական միությանը միանալու հարցը լուրջ քննարկման առարկա է դարձել Ուկրաինայում, Ղազախստանում, Հայաստանում, ԱՊՀ այլ երկրներում և նույնիսկ Եվրոպայի հանրապետություններում: «Ես համոզված եմ, որ մենք մենակ չենք մնա Ռուսաստանի հետ», ասաց նախագահ Լուկաշենկոն: Ռուս-բելառուսական միության վերազգային մարմինների որոշումները պարտադիր կլինեն Ռուսաստանի և Բելառուսի պետական մարմինների համար միայն այն բնագավառներում, որոնց 2 երկրների ազգային մարմինները կհամարեն համատեղ վարման. սոցիալական պաշտպանվածության խնդիրներ, միասնական տնտեսական տարածության ձևավորում, ռազմական և արտաքին քաղաքականությունների համակարգում... Միության բարձրագույն խորհրդի նախագահի պարտականությունները հերթով կկատարեն Ռուսաստանի և Բելառուսի նախագահները, ընդ որում կանոնադրությունում չի նշվում, թե ինչ ժամկետով են զբաղեցնելու այդ պաշտոնը նախագահները: Բարձրագույն խորհրդի բոլոր որոշումների տակ պետք է դրված լինեն 2 ստորագրություններ՝ նախագահներ Բորիս Ելցինի և Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի ստորագրությունները, այսինքն՝ կողմերից յուրաքանչյուրն ունենալու է վետոյի իրավունք: Մոսկվա ժամանակաշրջանում միասնական տարածում չի լինի, միության կենտրոնը կլինի Մոսկվայում, այլ ոչ թե Մինսկում: Այսինքն, նոր միությունը նման կլինի նրան, ինչ այժմ արդեն գոյություն ունի: Ուղղակի համագործակցության բարձրագույն խորհուրդը, որն այսօր իր վերջին նիստն անցկացրեց, այսուհետև կկոչվի Միության բարձրագույն խորհուրդ:

Իգոր Սերգեևը՝ պաշտպանության նախարար

23 ՄԱՅԻՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», РРН, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինն իր հրամանագրով երեկ պաշտպանության նախարարի պաշտոնակատար նշանակված բանակի գեներալ Իգոր Սերգեևին այսօր նշանակեց Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար, իսկ գլխավոր շտաբի պետի պաշտոնակատար գեներալ Անատոլի Կվաշնինին: Անատոլի Կվաշնինը Հյուսիսկովկասյան ռազմական օկրուգի հրամանատարն էր: Հայտնվում է նաև, որ հեռավորարևելյան ռազմական օկրուգի զորքերի հրամանատար, գեներալ Վիկտոր Չեչևատովը հրաժարվել է զբաղեցնել իրեն առաջարկված գլխավոր շտաբի պետի պաշտոնը: Չի բացառվում, որ նա կզբաղեցնի Ռուսաստանի նախագահին կից զինվորական գլխավոր տեսչության պետի պաշտոնը:

Իգոր Սերգեևը ծնվել է 1938 թ. ապրիլի 20-ին Ուկրաինայի Վորոշիլովգրադի մարզի Վերխնի քաղաքում: 1960 թ. ավարտել է Պ. Նախիմովի անվան Սևծովյան բարձրագույն ռազմածովային ուսումնարանը, 1973 թ. Ֆ. Ձերժինսկու անվան ռազմաինժեներական ակադեմիայի հրամանատարական ֆակուլտետը, 1980 թ. գլխավոր շտաբի զինվորական ակադեմիան: 1960-1971 թթ. եղել է հրթիռային զորքերի գլխավոր հրամանատարի ենթակայության ներքո: 1971-ից մինչև 1992 թ. օգոստոսը տարբեր պաշտոններ է զբաղեցրել, սկսած գնդի շտաբի պետից մինչև հրթիռային զորքերի գլխավոր հրամանատարի տեղակալը մարտական պատրաստության գծով: Իսկ 1992 թ. օգոստոսից նա ռազմավարական հրթիռային զորքերի գլխավոր հրամանատարն էր:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Համաշխարհային բանկի ներքին փաստաթուղթը շուտով կհրապարակվի

Հայաստանը ստացել է 2 լավ եւ 8 բավարար

Սկիզբը էջ 1

Նպատակների իրականացման տեսակետից դրանք կատարվել են, սակայն երկու ծրագրերից լուրջ խնդիրներ են առաջացել: Ինֆլյացիայի եւ էներգետիկ վարկերի շուրջ ՀԲ-ն լուրջ անհանգստություն է հայտնել, որովհետեւ անընդհատ փոխվել են նպատակները, եւ լուրջ մասնագիտական խնդիրներ են առաջացել աշխատանքային արժեքավորման ժամանակ: Այսինքն, 1984 թ.-ին խաղաղեցման համար ընդունված ինդեքսները չեն կարող հիմք հանդիսանալ որեւէ նոր ծրագրի համար: ՀԲ-ն նշել է, որ Հայաստանը սխալ տարբերակով է գնահատել ծրագրերի անարդյունավետությունը: Վահրամ Ավանեսյանը հայտնեց նաեւ, որ Հայաստանը խնդիր ունի բանկերի կողմից վարկերի օգտագործման տեսանկյունից եւ 10 տոկոս հետ ենք ընկնում: Նախարարը հայտնեց, որ դա մեծ մտահոգություն է պատճառում նաեւ հայկական կողմին: Իսկ պատճառները շատ են: Խոսելով էներգետիկայի չվճարումների խնդրի մասին՝ նա տեղեկացրեց նաեւ, թե դրանք հասնում են 42 մլրդ դրամի եւ ազդում են ողջ տնտեսական համակարգի բյուջեի, ինչպես նաեւ բանկերի աշխատանքի վրա: Ընդ որում, այդ ոլորտի համար վարկ վերցնելուց առաջ պետք է լրջորեն մտածել, թե ի վիճակի՞ են արդյոք էներգետիկները մարելու: Վ. Ավանեսյանը կարեւորեց նաեւ կառուցվածքային փոփոխությունների դերը տնտեսական ոլորտի նախարարություններում եւ նշեց, որ համընդհանուր տնտեսական քաղաքականության համակարգման տեսակետից կարեւոր է այդ նախարարությունների միացումը: Այնուհետեւ ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարար Գագիկ Շահբազյանը ներկայացրեց երեկվա նիստում քննարկված այլ հարցեր, այդ թվում սեփականաշնորհվող ձեռնարկությունների եւ վարձակալած գույքի գնման թույլտվության մասին հարցերը: Նշվեց նաեւ, որ քրեական օրենսգրքում 2 կարեւոր փոփոխություն մտցնելու օրինագիծ է ընդունվել, որը ներկայացվելու է ԱԺ: Դրանցից մեկը վերաբերում է մարդու իրավունքներին, երբ նրան բարոյական վնաս է հասցվում եւ երկրորդը՝ բանակում առկա «դեդովշչինային»: Այսինքն, ուժեղացվելու են նորակոչիկների վրա ճնշում բանեցնողների պատժամիջոցները: Այլ որոշումներում կառավարությունը կարգավորելու է սպառողական տոնավաճառների եւ շուկաների առեւտուրը:

Հ. ՄԱՍՏՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Պարսավում են քաղբանտարկյալների հարազատները

Քաղբանտարկյալների հարազատները մեր ժամանակներում ուշագրավ են տեւողականությամբ շարունակում են բողոքի ոչ բազմամարդ, բայց վճռական արտահայտությունները: Երեկ նրանց խորհրդանշական վանդակը դարձյալ Հանրապետության հրապարակի կանաչապատված տարածքի մոտ էր, այս անգամ իրենց հարազատների նկատմամբ օրինական վերաբերմունքի պահանջը կառավարության նիստի մասնակիցների ուշադրությանը ներկայացնելու նպատակով: Բարոյական ճնշման ամենահզոր ալիքը բաժին ընկավ թերեւս պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանին, որը մեքենայով նրանց մոտով անցնելիս արժանացավ ավանդական կշտամբանքից վանկարկումների եւ արտահայտությունների:

Լ. Պ.

Հունիսի 3-ից կվերսկսվի «Առավոտ» օրաթերթի հրատարակումը

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 3-ից կվերսկսվի «Առավոտ» օրաթերթի հրատարակումը, որի գործունեությունը ֆինանսական պատճառով դադարեցվել էր 1997 թ.-ի փետրվարից: Ինչպես «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցին հայտնեց գլխավոր խմբագիր Արամ Աբրահամյանը, թերթը լույս կտեսնի 16 էջով ու նոր ձեւավորմամբ, պահպանելով այն «քաղաքական չեզոք ուղղվածությունն ու հավասարակշռվածությունը, որն ուներ նախկինում»: Ըստ նրա, քաղաքական լուրերն ու հոդվածները կկազմեն հրապարակումների ընդամենը 15%-ը: Թերթը հիմնականում կանդրադառնա հանրապետության տնտեսական, սոցիալական, մշակութային, սպորտային կյանքին, կենցաղի ու երիտասարդության խնդիրներին: Ա. Աբրահամյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ թերթն ունի հուսալի ֆինանսավորում: Հույս կա, որ եկող տարվա հունվարից այն ամբողջությամբ կանցնի ինքնաֆինանսավորման:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Տնտեսության զարգացման գլխավոր նախապայմանն արտահանումն է

ԳԴՀ-ն պատրաստ է գիտելիքներ տրամադրել

Երեկ «Ազգը» տեղեկացրել էր գերմանա-հայկական համագործակցության հարցերին նվիրված համաժողովի մասին, որին մասնակցում էր ԳԴՀ գործարարների պատվիրակությունը: Երկու օրվա ընթացքում ծանոթանալով ՀՀ տնտեսական իրավիճակին, առեւտրատնտեսական հնարավորություններին, օրենսդրությանը, տնտեսական քաղաքականության հիմնադրույթներին, նրանք հանդիպումներ ունեցան 50-ից ավելի հայ ձեռներեցների, ֆինանսների, էկոնոմիկայի, առեւտրի նախարարությունների ներկայացուցիչների հետ: Երեկ երեկոյան գերմանական պատվիրակությունը ՀՀ-ում ԳԴՀ դեսպան Կառլա Մյուլլեր Հոլթեմփերի եւ ԳԴՀ էկոնոմիկայի նախարար Լ. Բաուերի գլխավորությամբ հանդիպում ունեցավ լրագրողների հետ: Տեղեկացնելով, որ ծրագրված ուղեւորությունների շրջանակում սա 4-րդ հանդիպումն է (3 գերմանական եւ 1 հայկական պատվիրակությունների փոխայցեր), եւ հայ-գերմանական կապերը գնալով բարելավվում են, տիկին դեսպանը հայտնեց իր համոզվածությունը, որ առկա ներուժը մինչեւ վերջ չի օգտագործված: Հանդիպումն անշուշտ կնպաստի դրան: Պրն Բաուերը ավելացրեց, որ ԳԴՀ էկոնոմիկայի նախարարությունը օժանդակում է նման ուղեւորություններին, ենթադրելով, որ դրանք կնպաստեն փոքր եւ միջին ձեռնարկությունների զարգացմանն այն երկրներում, որոնք նոր են կառուցում իրենց տնտեսությունը եւ կանգնած են մեծ խնդիրների առջեւ: Հանդիպումների նպատակն է գտնել գործակիցներ՝ մի կողմից վերակառուցելով հին կապերը, մյուս կողմից՝ երկուստեք օգտվել զարգացման հնարավորություններից: Արձանագրելով, որ կան համագործակցության հրաշալի հնարավորություններ, նա շեշտեց, որ հայկական կողմը պետք է ստեղծի նոր գաղափարներ, հիմնվելով սեփական բավականաչափ հզոր ռեսուրսների եւ բարձր որակավորում ունեցող մասնագետների վրա: Ցավոք, այդ գաղափարները, առաջարկվող ծրագրերը շատ չեն: Հաճախ սպասում են արտասահմանյան գործակցի նախաձեռնությանը, ինչպես նախկինում, երբ աշխատանքի ձեւն ու ծավալը թելադրում էր Մոսկվան: «Օգտագործելով երկրի ռեսուրսները, Հայաստանը պետք է կարողանա այնպես կազմակերպել տնտեսությունը, որ առաջին հերթին աշխատատեղեր ապահովի իր բնակչության համար, ապա՝ պահանջարկ վայելող ապրանքներ բերի միջազգային շուկա: Մեր ֆիրմաները պատրաստ են ձեզ օգնել ստեղծելու այդպիսի տնտեսություն»: Անկեղծորեն երկխոսությունը դեռ անբա-

(«Երեւանի արդյունաբերական բաղամասերը կարող էին բավարարել Խորհրդային Միության պես հզոր երկրի պահանջները: Դրանք պետք է նորից կյանքի կոչվեն եւ մենք կօգնենք ձեզ, թեպետ դա հեշտ գործ չէ»), բայց միաժամանակ անհրաժեշտ է համարում ժամանակակից սարքավորումների ներկրումը: Հայ գործարարները, անշուշտ, կամենում են գործարկել եղած ներուժը, ոչ թե անտեսել եւ սկսել զրոյից: Երկրորդական չէ նաեւ հոգեբանական գործը, երբ մեր երկրի մարդկանց մեղադրում են անվերջ անցյալին հայացք նետելու համար եւ միաժամանակ վերագրում իրենց տնտեսությունը առաջին անգամ կառուցողի կարգավիճակ: Այնուհետեւ, խոսում են համատեղ ձեռնարկությունների շնորհիվ բնակչության համար աշխատատեղեր ապահովելու մասին, սակայն նշում, որ ձեռնարկությունների շատ աշխատակիցներ ստիպված կլինեն կորցնել աշխատանքը: Ի դեպ, գործազրկության ավելացումը սերտորեն կապված է ներդրումների պաշտպանության, իմա՝ փողերը քամուն չտալու հետ: Շուտով վավերացվելու է ներդրումների պաշտպանության մասին պայմանագիրը, որ երաշխիքներ կստեղծի: Դրա բացակայությունն է թերեւս նաեւ պատճառը, որ ներդրումների ասպարեզում բավական քիչ բան է արված:

Գործարարների տրամադրությունները շատ տարբեր էին, կախված՝ թե տնտեսության որ ոլորտից է այս կամ այն ձեռնարկությունը: Կան ամբողջ ճյուղեր, որոնց հնարավորությունները պետք է շարունակեն քննել: Նրանց հետաքրքրել են Հայաստանի թանկարժեք մետաղները, քիմիական արդյունաբերության, մեքենաշինության, սննդամթերքի արտադրության հնարավորությունները: «Հնարավո՞ր է համընկնեն ձեր եւ այլ երկրների ձեռներեցների հետաքրքրությունները» մեր հարցին պատասխան տրվեց, որ «դա չի բացառվում, եւ այդտեղ հաղթելու հնարավորություն ունի միայն նա, ով արդյունավետ ձեւով կարող է կազմակերպել տնտեսությունը եւ աշխատանքը»: Գոյություն ունի նաեւ հակառակը: ԳԴՀ-ն, ինչպես եւ այլ երկրներ, համա-

վարար էր: Նախ, շատ սուղ էր ժամանակը: Երկրորդ, չէր ապահովվել անհրաժեշտ նախնական տեղեկատվություն երկու կողմերի համար, որը, կարծում ենք, Ձեռնարկությունների զարգացման ու աջակցման գործակալության (ԷԴԻՊԱ) խնդիրն էր: Երրորդ, առաջարկներն ու պահանջարկները հաճախ չէին համընկնում հետեւյալ առումով: Նախ, գերմանական կողմը արձանագրում է, որ մենք ունենք անգործության մատնված հսկայական քանակությամբ եւ հզոր սարքավորումներ

գործակիցներ է փնտրում ողջ տարածաշրջանում (այսօր նրանք կմեկնեն Վրաստան), եւ համագործակցություն կստեղծվի միայն նրանց հետ, ովքեր առավել բարենպաստ պայմաններ են առաջարկում: Ասելով, որ ՀՀ կառավարությունը տնտեսությունն ազատականացնելու ջանքեր է գործադրում, նրանք նկատեցին, որ պակասում են գործնական քայլերը: Ավելի շատ խնդիրների լուծում պետք է թողնվի շուկային, խթանվի արտահանումը: Թերեւս գերմանացիների այցն առաջին հերթին հետապն-

դում է սեփական երկրի արտահանությունն ընդլայնելու նպատակ, սակայն նրանք խորհուրդ են տալիս օրենսդրական դաշտով կարգավորել մեր երկրի տնտեսական հզորացումը: «Շատ գործ են ներմուծվող ապրանքների մաքսերը, հարկերը: Դա գայթակղիչ է ներմուծողների համար, բայց տնտեսության կազմակերպման ձեւ չէ»: Հանդիպման արդյունքների թերասությունը ոչ միայն երկկողմանիորեն քիչ տեղեկացված լինելու, այլեւ գործարար աշխարհի՝ զգուշավոր քայլեր անելու սովորության արդյունք էր: Շինարարական եւ քիմիական խոշոր ֆիրմաների տնօրեններից մեկը, որ երկար ժամանակ գործակիցներ է փնտրում Հայաստանում, կասկած հայտնեց՝ կլինե՞ն հետագա այցելություններ. «Մենք շատ հնարավորություններ կարող ենք առաջարկել, բայց դուք պետք է փնտրե՛ք դրանք»: Կոչ անելով առաջ նայել, նրանք ուղեկից դառնալու եւ ներդրումներ անելու իրենց պատրաստակամությունը հայտնեցին, ասելով, որ սեփականաշնորհված ձեռնարկություններում շատ քիչ բան է փոխվել, որովհետեւ հին աշխատակազմն է աշխատում: Նրանք առաջարկեցին առավել լայն բացել դռները եւ վաճառել ձեռնարկություններն օտարերկրացիներին: ԷԴԻՊԱ-ի տնօրեն Բ. Հարությունյանն այդտեղ միայն տեղեկացրեց, որ 10 խոշոր ձեռնարկություններում այդ հնարավորությունն ընձեռնված է:

Ներդրումների հոսքն ապահովելու համար բազմաթիվ գործոններ են կարեւոր. օրենսդրական դաշտի կայունություն, կաշառակերության խոչընդոտների վերացում, բարձրորակ աշխատուժ եւ այլն: Սակայն լավ օրենքները ոչինչ չեն արժենա, եթե դրանց դեմ կանգնի չինովնիկական համակարգը, ինչպես Ռուսաստանում է: Այդուհանդերձ, տիկին Մյուլլերը հույս հայտնեց, որ թանկարժեք մետաղներից եւ լավ մասնագետներից վեր կարեւոր է մարդկային հարաբերությունների հաստատման գործոնը, իսկ Հայաստանի եւ Գերմանիայի միջեւ դա կայացած կարելի է համարել:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Գրանցվեցին նոր կազմակերպություններ եւ լրատվական միջոցներ

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ արդարադատության նախարարության կոլեգիայի մայիսի 23-ի նիստում պետական գրանցում ստացան «Էկոլոգիայի եւ կենսագործունեության անվտանգության գիտությունների միջազգային ակադեմիայի մասնաճյուղ» հասարակական կազմակերպությունը, «Տիգրանակերտ» հայրենակցական բարեգործական միություն» հասարակական կազմակերպությունը, «Կոնտակտ» հասարակական կազմակերպությունը, «Սոցիալական թերապիայի կենտրոն բարեգործական միություն» հասարակական կազմակերպությունը, «Արեվիկ» հասարակական միությունը, հայկական «Կարիտաս» բարեգործական կազմակերպությունը, Լոռվա մարզի «Կարատեի ֆեդերացիա» հասարակական կազմակերպությունը, «Հայաստան-Կորեա» ընկերության կանոնադրությունը, «Ֆուլկոնտակտ» կարատեի եւ մենամարտի պրոֆեսիոնալ լիգա» հասարակական կազմակերպությունը, ԱՄՆ «Հայրենիք» միության մասնաճյուղ» հասարակական կազմակերպությունը, «Նեպայց» շաբաթաթերթը, «Շողակաթ» հեռուստախմբագրության կանոնադրությունը, «Թալին» թերթը, «Երեւան թայմս» շաբաթաթերթը, «Դեբեդ» շաբաթաթերթը, «Հայոց աշխարհ» օրաթերթի կանոնադրությունը, «Կապույտ Սեւան» հեռուստախմբագրությունը, «Օրենք» հեռուստախմբագրությունը, «Ռադիո Վան» ռադիոխմբագրության կանոնադրությունը, «Հինգշաբթի» շաբաթաթերթը եւ այլ հասարակական կազմակերպություններ ու լրատվության միջոցներ:

ՀՀ արդարադատության նախարարության լրատվական ծառայությունից հայտնեցին, որ գրանցվել են նաեւ Իրավաբանների երիտասարդական միության կանոնադրության մեջ կատարված փոփոխությունները:

Փողոցային-կրոնական միջոցառում Երեւանի կենտրոնում

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւանի կենտրոնական պուրակներից մեկում մայիսի 23-ին երիտասարդների մի խումբ, շրջապատված մարդկանց փոքրաթիվ օղակով, կիթառի նվագակցությամբ երգում էր հոգեւոր երգեր: Շատ չանցած նրանցից մեկը բուռն պաթոսով սկսեց քարոզել Ավետարանի, Քրիստոսի երկրորդ գալստյան եւ հավատքի գալու մասին: Միջոցառման կազմակերպիչները ՀՀ կրոնի գործերի պետական խորհրդում գրանցված եւ շուրջ 2000 հետեւորդ ունեցող խարիզմատների այսպես կոչված «Ճշմարտություն» եկեղեցու ներկայացուցիչներն էին: «Մենք ավետում ենք Աստծո խոսքը եւ ուրիշ ոչինչ: Սա մեր եկեղեցու քարոզը չէ», փողոցային միջոցառումը «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցին այսպես ներկայացրեց երիտասարդներից մեկը: Սակայն ՀՀ կրոնի գործերի պետական խորհրդի պետ Լազար Մուշյանի գնահատմամբ դա հրապարակային քարոզ է խարիզմատների կողմից, իսկ համաձայն «Խղճի ազատության եւ կրոնական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի կրոնական կազմակերպությունների կողմից հրապարակային քարոզները Հայաստանում արգելվում են:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԼՂՀ

Տնտեսական բարեփոխումների ուղիով

Այսօրվա դրությամբ ԼՂՀ տնտեսությունում գրանցվել են 2030 տնտեսվարող սուբյեկտներ, որոնցից 962-ը կազմում են ոչ պետական հատվածի ձեռնարկությունները, 717-ը՝ անհատ ձեռներեցները, 140-ը՝ պետական ձեռնարկությունները, 127-ը՝ գյուղացիական կոլեկտիվ (փայատիրական) տնտեսությունները, 84-ը՝ դուստր ձեռնարկությունները:

Նախորդ տարվա համեմատությամբ դուստր ձեռնարկություններն ավելացել են 46-ով, անհատ ձեռներեցները՝ 303-ով, պետական ձեռնարկությունները՝ 5-ով, ոչ պետական հատվածի ձեռնարկությունները՝ 168-ով:

Ներկայումս տարբեր պատճառներով փաստորեն չեն գործում նախկինում գրանցված 318 ձեռնարկություններ, այդ թվում՝ գրանցված անհատական ձեռնարկությունների 33 տոկոսը, որի հետեւանքով 1272 մարդ զրկվել են մշտական եկամուտներից: Տնտեսվարման սուբյեկտների՝ ինչպես գրանցման, այնպես էլ լուծարման նկատելի տեմպերը վկայում են այնպիսի զուտ շուկայական երեւույթների մասին, ինչպիսիք են ներճյուղային եւ միջճյուղային մրցակցությունը, կապիտալի կենտրոնացումը եւ համակենտրոնացումը, անհատական միջոցների առավել արդյունավետ օգտագործման նպատակով նոր ոլորտների որոնումը եւ այլն:

Չնայած դրան, ԼՂՀ-ում նկատվում է տնտեսվարման սուբյեկտների զգալի աճ: ԼՂՀ վիճակագրության տվյալներով, ներկայումս հանրապետության շրջաններում գրանցվել են 897 տնտեսվարող սուբյեկտներ, որոնցից 127-ը գյուղացիական կոլեկտիվ (փայատիրական) տնտեսություններ են, 299-ը՝ անհատ ձեռներեցներ:

Ոչ պետական ոլորտում անհատ ձեռնարկությունների ստեղծման անհավասար տեմպերը ԼՂՀ տարբեր շրջաններում, ըստ վիճակագրության փորձագետների, պետք է բացատրել սեփականաշնորհման գործընթացի անհամաչափությամբ, ազատ աշխատանքային ռեսուրսների եւ բնակչության վճարունակ հնարավորությունների մակարդակների տարբերությամբ:

Լ. Ա.

Արտադրություն. Դինամիկան աճում է

ԼՂՀ վիճակագրության հաղորդագրության համաձայն՝ 1997 թվականի առաջին եռամսյակում Լեռնային Ղարաբաղում թողարկվել է 627,9 մլն դրամի ապրանքային արտադրանք, որի դինամիկայի ինդեքսը կազմել է 109,2 տոկոս: 97 թվականին նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատությամբ հանրապետության արդյունաբերության մեջ աճել է աշխատանքի արտադրողականությունը, որի դինամիկան կազմել է 116,7 տոկոս: Աշխատանքի արտադրողականության հաշվին արդյունաբերության արտադրանքի հավելաճը կազմել է 94,4 մլն դրամ, կամ 178,6 տոկոս: Նույն աղբյուրի համաձայն, նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի մակարդակը գերազանցել են Չաղրուրի գինու գործարանը՝ 2,6 անգամ, Ստեփանակերտի կոշիկի ֆաբրիկան՝ 65,6 տոկոս, ջրմուղ-կոյուղու գրասենյակը՝ 49,5 տոկոս, կաթի կոմբինատը՝ 37,4 տոկոս, ԼՂՀ «Արցախէներգո» պետական ձեռնարկությունը՝ 29,5 տոկոս, Ղարմետաքս կոմբինատը՝ 9,3 տոկոս, Ստեփանակերտի գորգագործական ֆաբրիկան՝ 6,6 տոկոս, մայրաքաղաքի շինանյութերի կոմբինատը՝ 3,4 տոկոս:

Վիճակագրության փորձագետների կարծիքով, արդյունաբերության մեջ աշխատանքի արտադրողականության նկատելի աճը բացատրվում է քաղաքական որոշակի կայունությամբ ու արտաշխարհի հետ կապերի ամրապնդմամբ:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՍՅԱՆ

ԶՈՐԱՎԻԳ

Վարուժան Կարապետյանի դատապաշտպանը Երեւանում

Փարիզ-Երեւան ուղիղ չվերթի ինքնաթիռը երեկ Երեւան հասցրեց ցմահ բանտարկության դատապարտված եւ տասնչորս տարի ֆրանսիական բանտում պահվող Վարուժան Կարապետյանի դատապաշտպան, Ֆրանսիայի ճանաչված փաստաբան Քրիստիան Բուրգեին: Օռլի օդանավակայանի 1983 թվականի հուլիսի 15-ի գործողության մեջ մեղադրվող Վարուժան Կարապետյանը, որը վերջին տարիներս պահվում է Սեն-Մոռ բանտում, հոգեւոր աջակցության կարիք ունի: Ուստի ամեն մի քայլ հօգուտ Վարուժանի ազատագրության, ողջունելի է: Առավել եւս, որ Հայաստանում է գտնվում տիկին Արշալույսը՝ Վարուժանի մայրը: Հյուրին Երեւանի «Զվարթնոց» օդանավակայանում դիմավորելուց հետո հարցազրույց ունեցանք նրա հետ:

– Պարոն Բուրգե, Դուք 1983 թվականից մինչեւ օրս զբաղվում եք Վարուժան Կարապետյանի անմեղության ապացույցներ ներկայացնելով: Անչափ գնահատելի է Ձեր աշխատանքը Սիմոն Նայիրյանին ազատելու պարագայում: Ինչպիսի՞ դժվարություններ եղան, ինչպիսի՞ դժվարություններ կան:

– Ինչպես արդեն հայտնի է, Վարուժան Կարապետյանի եւ Սիմոն Նայիրյանի դատավարությունը տեւեց 15 օր: Իմ տրամադրության տակ շատ քիչ ժամանակ կար: Ամենամեծ դժվարությունն այն է, որ Վարուժան Կարապետյանը մինչեւ այժմ բանտում է: Բայց անչափ երջանիկ եմ, որ Սիմոնը ազատության մեջ է: Հիմա մենք պետք է անենք ամեն ինչ Վարուժանին ազատելու համար:

– Անկախ այն բանից, որ Դուք եղել եք Վարուժանի դատապաշտպանը, եւ հասկանալի է, սուբյեկտիվ վերաբերմունք ունեք նրա ազատագրման համար, ինչպե՞ս եք գնահատում իրական հանգուցալուծումը. ի՞նչ է սպասում Վարուժանին:

– Ըստ ֆրանսիական օրենսդրության նա ցմահ է բանտարկված: Տեսականորեն նա չի կարող ազատ արձակվել: Բայց մենք հույս ունենք, որ Վարուժանը շուտով ազատ կարձակվի: Նրան կարող է ներում շնորհել Ֆրանսիայի Հանրապետության նախագահը, կամ բանտի վարչությունը պայմանագրով ազատ արձակի, որովհետեւ, կրկնում եմ, նա դատապարտված է ցմահ բանտարկության: Բայց եթե մենք մեր հույսը կապենք երկրորդ տարբերակի հետ, ապա Վարուժանը բանտում դեռ շատ երկար պիտի մնա:

– Որո՞նք են Ձեր այցի նպատակները:

– Ես մտադիր եմ պարզաբանել Վարուժանի դատավարության եւ Վարուժանի դեմ հարուցված մեղադրանքի մանրամասները, որովհետեւ շատ դեպքերում ոչ ճիշտ պատկերացումներ կան: Համոզված եմ, որ շատ քիչ մարդիկ իրական պատկերացում ունեն կապված Վարուժանի դատավարության հետ: Պետք է նաեւ ժողովրդին ճշմարտությունն ասել Վարուժանի հոգեվիճակի մասին, որը պատրաստվում է դիմել ծայրահեղ միջոցի՝ հացադուլի: Առայժմ այսքանը:

... Հույս ունենանք, որ Վարուժան Կարապետյանը հացադուլի չի դիմի: Գրեթե մեկուկես տասնամյակ նրա կամքը զորեղ է եղել: Կլինի նաեւ այսուհետեւ, մինչեւ այն օրը, երբ մենք Վարուժանին կտեսնենք ազատության մեջ:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ԿԱՊԵՐ

Հայ-եգիպտական «մտադրությունների» հանդիպում

Մայիսի 16-20-ը Եգիպտոսում էր գտնվում ՀՀ պատվիրակությունը արդյունաբերության նախարար Աշոտ Սաֆարյանի գլխավորությամբ՝ մասնակցելու հայ-եգիպտական միջկառավարական հանձնաժողովի 2-րդ նիստին: Մայիսի 23-ին ՀՀ արդյունաբերության նախարարությունում կայացավ փոխնախարար Արմեն Կիրակոսյանի ճեպազրույցը, որի սկզբում նա նշեց, որ Եգիպտոսում «նախատեսված բոլոր հարցերը լուծվեցին»: (Ավելի ուշ, սակայն, պարզվեց, որ իրականում ոչ բոլոր հարցերն են լուծվել):

Եգիպտոսում հանդիպումներ են եղել այդ երկրի վարչապետի, տուրիզմի, առեւտրի, գիտության, ռազմարդյունաբերական հարցերով զբաղվող նախարարների, ինչպես նաեւ Եգիպտոսի Կենտրոնական բանկի նախագահի հետ:

Ստորագրվել է երկու համաձայնագիր, որոնցից առաջինը ստորագրել են ՀՀ եւ Եգիպտոսի հեռուստատեսության եւ ռադիոյի ղեկավարները: Ստորագրված երկրորդ փաստաթուղթը կոչվում է «մտադրությունների մասին արձանագրություն»: Վերջնական տեսքի է բերվել օդային կապի մասին պայմանագիրը: Շարունակվել են քննարկվել այլ պայմանագրեր, մասնավորապես, երկակի հարկումից խուսափելու մասին պայմանագիրը եւ մաքսային փաստաթուղթը: Եգիպտական կողմն առաջարկել է համագործակցել հատկապես կապի եւ երկրաբանության ոլորտներում մասնագետների վերապատրաստման հարցերում: Եգիպտական կողմը ցանկություն է հայտնել Հայաստանում բացել կամ հայ-եգիպտական համատեղ, կամ առանձին բանկ:

Հաջորդ հանդիպումը տեղի կունենա Երեւանում, կշարունակվեն առաջարկությունները, պայմանավորվածությունները, մտադրությունները:

Ն. Մ.

Հայ-արգենտինյան հարաբերությունները ջերմանում են, արգենտինահայ գաղութը՝ բազմանում

Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի եւ համագործակցության հայկական ընկերության երեկվա միջոցառումը, որի նախաձեռնողը Հայաստան-Արգենտինա ընկերությունն էր, նվիրված էր արգենտինյան մայիսյան հեղափոխության տարելիցին (1810 թ. մայիսի 25): Ուստի եւ ընկերության նորընտիր վարչության նախագահ, Երեւանի ճարտարագիտական համալսարանի ռեկտոր Յուրի Սահակյանի պատմական ակնարկն ընդգրկում էր 1806 թ.-ին սկիզբ առած ազատագրական շարժման ժամանակագրությունը մինչեւ 1816 թ. հուլիսի 9, որ հայտնի է որպես Արգենտինայի անկախության օր: ԱԳՆ Լատինական Ամերիկայի վարչության պետ Աշոտ Եղիազարյանը ներկայացրեց Արգենտինայի, ինչպես նաեւ հայկական ոչ ստվար, բայց կենսունակ արգենտինահայ գաղութի այսօրը. հայկական գաղութը, որ 70-ական թթ. 65 հազար էր հաշվում, ան է արձանագրել «նվաճելով» 80 հազարի բնագիծը, բարեկեցությամբ չի զիջում ամերիկահայ գաղութին: Հայաստան-Արգենտինա հարաբերությունների զարգացումը խոստումնալից է: 2 երկրների արտգործնախարարների փոխադարձ այցելությունների ընթացքում ստորագրված խոշոր համաձայնագրերն ընդգրկում են համագործակցության գրեթե բոլոր ոլորտները, Հայաստանի տնտեսական հարաբերական վերելքի պայմաններում հուսադրող է նաեւ տնտեսական առայժմ երերուն համագործակցությունը, շուտով Հայաստան կգան արգենտինյան հայտնի նավթային ընկերության ներկայացուցիչները, գուցե թե ճանապարհ բացելով մյուսների համար, ասաց պրն Եղիազարյանը:

Պրոֆեսոր Դանիելյանի թարմ արգենտինյան տպավորություններից հետո (գաղթօջախը հզոր է, սակայն մտահոգիչ երեւույթներ էլ կան, որ պետք է հաղթահարվեն նաեւ Արգենտինա-Հայաստան ընկերության ջանքերով), տեղի ունեցավ փոքրիկ համերգ, որի ընթացքում «Զվարթնոց» համույթի պարային զույգերը ներկայացրեցին լատինամերիկյան եւ եվրոպական պարեր:

Լ. Պ.

ԵՐԵՎԱՆ

Հանրաճանաչությունը՝ վստահության երաշխիք

KPMG-ն Հայաստանում

Ալեն Քյուչուկյան. «KPMG-Հայաստան» աուդիտորական կազմակերպության տնօրեն: Հաշվապահական որակավորման (աուդիտորային) ինստիտուտի անդամ (1974-ից): Կրթություն է ստացել Գլոուսթըրշիրի Չելթենհամ քոլեջում: 1967-ից ի վեր պաշտոնավարել է Քիփսոնս աուդիտային հիմնարկությունում, KPMG-ի Փիթ Մարուիք (Լոնդոն) աուդիտային ծառայությունում, Բանկ օֆ Ամերիկա, Արաբ. ադմ Սաֆուրա բանկերի լոնդոնյան մասնաճյուղերում: Հաճախ է եղել Խորհրդային Միությունում, աշխատանքի մեծ փորձ ունի Արեւելյան Եվրոպայի գործարարների հետ:

Հայաստանում ակնհայտ է դարձել աուդիտային ծառայությունների անհրաժեշտությունը: Ցավոք, օրենսդրական դաշտը հաստատված չէ, եւ դեռ նախկին Գերագույն խորհրդին ներկայացված նախագիծը, ապագայում լրամշակվելով, այսօր չի ընդգրկվել ԱԺ օրակարգում: KPMG-ն մեկն է աշխարհի 6 խոշորագույն աուդիտորային կազմակերպություններից: Խորհրդային համակարգի փլուզումից հետո այն ընդլայնեց գործունեությունը նաեւ Կենտրոնական Եվրոպայի եւ Խորհրդային երկրներում (Չեխիա, Հունգարիա, Լեհաստան, Բուլղարիա, Սլովակիա, Ռումինիա, Սլովենիա, Խորվաթիա, Մերձբալթյան հանրապետություններ, ՌԴ, Ուկրաինա, Ղազախստան, Ուզբեկստան): Վերջին 3-4 տարիների ընթացքում առանձին գործեր կատարելով նաեւ Հայաստանում (աուդիտ ԿԲ-ում, «Զվարթնոց» օդանավակայանում, 4 հիմնական առեւտրային բանկերում) եւ հաշվի առնելով միջազգային շուկայում ՀՀ տնտեսական հաջողությունները, KPMG-ն 1997-ի մարտին հիմնեց գրասենյակ, որ դեռեւս նախապատրաստական աշխատանքների փուլում են:

Կազմակերպությունն ունի գրասենյակներ 145 երկրներում, որոնց անձնակազմերի հետ (ավելի քան 6 հազար հիմնադիրներ եւ 75 հազ. աշխատակազմ) մշտական սերտ կապը հնարավորություն է ստեղծում մասնավոր հաճախորդներին առաջարկել ծառայությունների լիարժեք ցանց: KPMG-ն աուդիտորական ծառայությունից զատ մատուցում է ֆինանսական հարկային, մենեջմենթի, սեփականաշնորհման եւ տեղական ընթացիկ հարցերի շուրջ խորհրդատվություն:

Համադրելով տեղային փորձը միջազգայինին KPMG-ն մատուցում է բարձրորակ խորհրդատվական ծառայություններ յուրաքանչյուր կազմակերպության անհատական պահանջներին համապատասխան: Ընկերության օժանդակությունը կարող է նպաստել ձեռնարկությունների առաջընթացին եւ հաջողությանը: KPMG-ն ընդարձակելով սահմանները նոր տարածքներում աշխատանքը կազմակերպում է քաջատեղյակ պրոֆեսիոնալների շնորհիվ, միաժամանակ տեղում կադրեր պատրաստելով, որի նպատակն ուժեղ ազգային փորձառության ստեղծելն է: Ազգային հոգեբանության դերի կարեւորումը հաջողության գլխավոր գրավականներից է: Եվ խորհրդային եւ արեւելյան Եվրոպայի երկրներում KPMG-ն կենտրոնացրել է շուրջ 1800 աշխատակից: Հայաստանի գրասենյակում, օրինակ, աշխատում են 12 մասնագետներ, որոնցից 5-ը տեղում դասընթացներին մասնակցելուց հետո փորձառության վերջնական փուլը կանցկացնեն Լոնդոնի կենտրոնական գրասենյակում:

Աուդիտի եւ հաշվառման նորագույն տեխնիկաներին զուգահեռ KPMG-ն առաջարկում է նաեւ ազգային ու միջազգային հարկային ծառայություններ, առեւտրային խորհրդատվություն, մենեջմենթի եւ վերականգնողական ծառայություններ: Կազմակերպության ներկայությունը Հայաստանի մեջ հնարավորություն է ընձեռում առավել անմիջականորեն աջակցել տեղական ձեռնարկություններին եւ ֆինանսական ոլորտին (արժեթղթերի շուկա, ֆոնդային բորսա եւ այլն), ինչպես նաեւ օժանդակել ներդրումային ծրագրերին տեղեկություններ ապահովելով միջազգային ներդրողների համար, որոնք հնարավորություններ են որոնում զարգացող Հայաստանի տնտեսության մեջ: KPMG-ի ներկայությունը եւ միջնորդությունը վստահության երաշխիք է: Ընկերությունը ծրագրում է առաջիկայում նպաստել սեփականաշնորհման եւ գյուղատնտեսական ոլորտների զարգացմանը: Աուդիտորական ծառայությունները ընդգրկում են թե պետական, թե մասնավոր գործունեության ոլորտները, ուստի ցանկացած ձեռնարկություն նրանց տեսանկյունից հաճախորդ է:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՈՅԱՆ

ԱԶԳ **ազգային**

«Մենք պաշտոն ունենք, պետք է հարստություն դիզել»

Ֆիզիկոսները գտնում են, որ տարածության յուրաքանչյուր կետ իր մեջ ամփոփում է ողջ տիեզերքի մասին ինֆորմացիան: Նույն ձևով «ստվերային» տնտեսությունն, անլեգալ բիզնեսը և կազմակերպված հանցավորությունը, ինչպես ոստայնում, արտացոլում է ներկայիս վարչակարգի, նրա ենթակառուցվածքների քրեականացման միտումները: Ինչ-որ իմաստով անլեգալ բիզնեսը քաղաքական համակարգի սնուցիչն ու վերահսկիչն է:

Մեր հայրենիքը գնալով ավելի ու ավելի է նմանվում քրեական ստվերների («կնքահայրերի») թատրոնի, որում շարքային հային վերապահված է հոգով անպաշտպան զոհի ու արտով գավազարվածի դերը: Այդ թատրոնի դրամատուրգիան ու խաղացանկը այսօր չեն ստեղծվել: Համայնավարների տիրապետության օրոք հասարակական կյանքն ամբողջովին հագեցված էր սև, ստվերային շուկայի կիսաքրեական հարաբերություններով ու կոռուպցիայով: Խոսքը համապատասխան փոխհատուցման, «նվիրատվության» դիմաց «ծառայությունների» մատուցելու մասին չէ միայն: Ցանկացած արդյունաբերական ու ագրարային պաշտոնների հայթայթման, ինչպես նաև պատասխանատու աշխատանքի մեխանիզմը համակ կառուցված էր կաշառքի, կոռուպցիայի վրա: Պետական հսկողությունից դուրս շրջանառության մեջ էր գտնվում հարկման ենթակա վիթխարի կապիտալ, որը նոմենկլատուրային ապարատային մաֆիայի քաղաքական իշխանության տնտեսական հիմքն էր: Ամենաարտոնյա ու անհաշվետու կապիտալը՝ իշխանական արոտը, ստվերային շուկայի այդ ամենաթանկ զարդն էր:

Այդ մասին խորհելիս ուղեղիս մեջ միխրճվում են ոչ անհայտ Թալեյրանի խոսքերը. «Մենք պաշտոն ունենք, պետք է դիզել հսկայական հարստություն...»: Դեռ այդ օրերին բացեիբաց խոսում էին նոմենկլատուրային մաֆիայի, նրա արտասահմանյան հաշիվների մասին: Իհարկե, ամենևին նկատի չունեին քրեական աշխարհի «հարգված մարդկանց», որոնք միշտ էլ հոլի պես պտտվել են իրենց քաղաքական «բոսերի» շուրջը:

Այսպիսով, իսկական «կնքահայրը» բարձրաստիճան պաշտոնյան էր՝ զորավոր կնիքը ձեռքին: Ոչինչ չի փոխվել: Երբ փոխվել է, ապա միայն դեմքի վաստը: Այսօր նույնպես «ստվերային» տնտեսությունն ամբողջովին գտնվում է նոմենկլատուրային, այն է՝ նոր ապարատային մաֆիայի ձեռքում: Նրա ուժն անչափելի է նախորդների ուժից: Սեփականաշնորհումը պետական համարվող արդյունաբերական հսկաների իսկական տերեր է դարձրել երեկվա հերոսներին: Ստվերային, անլեգալ բիզնեսը կյանքի է կոչել իշխանությանը մոտ կանգնած մեծաքանակ բեղմնավոր գործարքների ու մութ գործեր: Հայ հասարակությունը «հարգի» են դարձել կամ անվայել վարքի տեր, կամ մութ ու մռայլ անձնավորությունները:

Անլեգալ բիզնեսի պայմանը կոռուպցիան է

Ամենուր լեգալ բիզնեսը ներգափոխված է անլեգալով: Բանկային մեքենայությունները, հարկման օրենքի ոտնահարման փաստերը վկայում են, որ մեզանում ձևավորվել է մաֆիաբյուրոկրատական կապիտալիզմ: Դրա մասին է փաստում և այն, որ կազմակերպված հանցաշխարհը ձեռք է բերել համահայկական կազմակերպության մասշտաբ, որի դեմ պայքարն անխուսափելիորեն դատապարտված է անհաջողության:

Երբ կախարդական գավազանի ուժով հնարավոր լիներ միանգամից դատապարտել ու մեկուսացնել հասարակությունից բոլոր մեծ ու փոքր շորթողներին, անկասկած ժամանակ անց այդ բազմագլուխ հիդրան վերակենդանանալու էր, ապացուցելով, որ «Մաֆիան անմահ է»:

Անլեգալ, ստվերային բիզնեսը գործում է բարձր իշխանավորների կաշառման, ինչպես նաև ընտրովի մարմիններում հայրենական մաֆիայի «տղաներին» անցկացնելու միջոցով: Ռուս սոցիոլոգների գնահատմամբ, ներկայիս Պետդումայի պատգամավորների 25-30 տոկոսը սերտ կապերի մեջ է քրեական աշխարհի հետ, ավելին՝ նրանց փողերով է դարձել պատգամավոր: Նույն շրջանակների կարծիքով, քրեական կապիտալի եկամտի 50 տոկոսը ծախսվում է պետապարատի կաշառման համար: Համոզված եմ, որ մենք այստեղ երջանիկ բացառություն չենք, տարբերությունը միայն մասշտաբների մեջ է:

Տրամաբանությունն այն է, որ մեզանում հանցավոր կապիտալը բոլոր ճանապարհներով հարձակվում է. գիտե՞ք, ինչպես կարելի է «կեղտոտ» փողերը մաքրել, այն է՝ կապիտալը ենթարկել ինֆիլտրացիայի ու ներդնել լեգալ բիզնեսի մեջ: Մեզանում չէք գտնի որևէ ձեռնարկատեր, որն իրեն երաշխավորված զգա քրեական կապիտալի ահաբեկչական զգուշացումներից: Կարծում եմ, որ մոտակա տարիներին նկատվելու է անլեգալ կապիտալ ներդրումների հսկայածավալ աճ: Ոչ միայն արգելված ծառայությունների (թմրամոլություն, մարմնավաճառություն) ու ապրանքների, այլև լեգալ բիզնեսի շահութաբեր ոլորտներում: Այնպես որ ստիպված ենք վճարելու ոչ միայն թմրամոլության, մարմնավաճառության, այլև օրինական բիզնեսի մեջ կազմակերպված հանցավորության ակտիվ ներխուժման համար: Ավելին, շուտով ստիպված խոսելու ենք ոչ այնքան հանցավոր կապիտալի լեգալացման, որքան լեգալ բիզնեսում նրա ամրապնդվող տիրապետող դիրքերի մասին: Չկան հավաստի տեղեկություններ, անլեգալ բիզնեսի իսկական մասշտաբների, կաշառակերության, նրա գաղտնի ֆոնդերի մասին: Հայտնի է միայն, որ փոքրաքանակ մեծահարուստները, այսպես ասած, մեր տնտեսական օլիգարխիան, ամբողջովին իրենց շահերին են ծառայեցնում ողջ պետական մեքենան, նրա վարկավորման ու հարկման մեխանիզմները: Վիճակագրական այս անհայտությունը արդեն իսկ վկայում է կոռուպցիայի մասշտաբների մասին:

Ոմանց արժե հիշեցնել ԱՄՆ նախկին փոխնախագահ Սպիրո Ագնյուի պատմությունը: Խառնված լինելով զանազան հարկային մեքենայությունների մեջ, ստիպված եղավ խայտառակությամբ թողնել իր բարձր պաշտոնը: Ավելի ուսանելի է որոշ կոնգրեսականների պատմությունը, որոնց նույն հիմքերով դատապարտեցին ազատազրկման: Ավելացնենք նաև, որ հարկման օրենքների գործադրման օգնությամբ ժամանակին դատական պատասխանատվության են ենթարկվել քրեական աշխարհի այնպիսի դեմքեր, ինչպիսիք են Ալ Կապոնեն և Լաքի Լուչիանոն: Իսկ մեզանո՞ւմ իշխանությունները չեն արթնացել լեթարգիական քնից, ոչինչ չի արվում ձեռնարկատիրական մթնոլորտի առողջացման ուղղությամբ:

Արդյոք մենք իրավունք ունե՞նք ժխտելու այս տագնապահարույց փաստը, իրերը չտեսնել այնպիսին, ինչպիսին իրականում կան:

Վարչակարգը կանգնած է երկընտրանքի առաջ՝ կամ [illegible] հաղթել կոռուպցիային, անլեգալ բիզնեսին կամ շարունակել այնպես գործել, կարծես թե, դրանք մեզանում լայն մասշտաբներ չեն ստացել: Երբ, այնուամենայնիվ, իշխանությունները, հատկապես նախագահն իր մեջ գտնի քաղաքական խիզախություն պայքար սկսելու կոռուպցիայի ու անլեգալ բիզնեսի դեմ, խորհուրդ կտայի լավ ուսումնասիրել Արեւմուտքի փորձը: Բոլոր քաղաքակիրթ երկրներում ընդունվել են բազմաթիվ օրենքներ կազմակերպված հանցավորության, առհասարակ, հանցավոր բիզնեսի ու կոռուպցիայի դեմ: Խոսքը շորթողության, անօրինական առևտրական գործարքների, ապացույցների հավաքման օպերատիվ կանոնների, հատուկ ստորաբաժանումների ստեղծման ծրագրերի և հատուկ տեխնիկայով հագեցման մասին չէ միայն: 1970 թ. ԱՄՆ-ում ընդունվել է օրենք կազմակերպված հանցավորության նկատմամբ հսկողության մասին: Այդ օրենքը նախատեսում է կազմակերպված հանցավորության ակտիվության շրջանում՝ հատուկ մեծ հանձնաժողովների ստեղծում ամենալայն լիազորություններով: Այդպիսի հանձնաժողովը իրավասու է ցանկացած դեպքում, կամ ծառայողի հեռացնելու պաշտոնից, երբ վերջինս նկատվել է ինչ-որ հանցավոր կապերի մեջ: Հանձնաժողովը պարբերաբար պարտավոր է զեկույց ներկայացնել կազմակերպված հանցավորության վիճակի վերաբերյալ: Նույն օրենքն ապահովում է մաֆիայի գործերով վկաների, նրանց ընտանիքների անդամների անձնական անվտանգությունն, ինչպես նաև ունեցվածքի պահպանությունը:

Օրենքը արգելում է անլեգալ եկամուտները օգտագործել լեգալ բիզնեսի մեջ: Ուժեղացնում է պատիժը այն անձանց նկատմամբ, որոնք տևականորեն զբաղված են եղել անլեգալ բիզնեսով:

Ընդունվել են օրենքներ, որոնք նախատեսում են էլեկտրոնային ունկնդրում, անձնական հատուկ ստուգում, քննության հատուկ մեթոդներ և այլն:

Իտալիայում հատուկ ծառայություններն իրավունք ունեն գաղտնազերծելու մաֆիական ծագման մեջ կասկածվող ավանդները, ինչպես նաև այն ինստիտուտների գործունեությունը, որոնք իրականացնում են կապիտալի գաղտնի փոխադրումները: Ռուսաստանի մամուլից տեղեկանում ենք, որ կապիտալի տարեկան արտահոսքը կազմում է 5-10 մլրդ դոլար: Մեզանում ոչ միայն չկան նման հաշվարկներ, այլև խոր լռություն է տիրում: Սակայն որոշ հաշվարկներով, կազմում է ՀՀ բյուջեի 15-20 տոկոսը: Դա բավարար է, որպեսզի փակվեն բոլոր բյուջետային հիմնարկությունների աշխատավարձերի ճեղքերը:

Թերևս տագնապահարույց են հնչում ծանոթ մի իրավաբանի խոսքերը. «Զարմանալի, եթե մի գեղեցիկ օր կազմակերպված հանցագործության ներկայացուցիչներն իրենց թեկնածուին նստեցնեն նախագահական աթոռին և նրանից հաշիվ պահանջեն»: Երեւի թե չզարմանանք:

ՄԱՆՈՒԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԵՐԳԻԾԱՆՔ

Քեռին եկավ Հայաստան, բերեց չամիչ ու մաստակ

Ռեպորտաժ միջազգային արժութային հիմնադրամի (ՄԱՀ) առաքելության ղեկավար Թանոս Կացամբասի «ասուլիսից», որը տողերիս հեղինակը կազմակերպել է սեփական նախաձեռնությամբ:

Նախքան ասուլիսը լրագրողներից յուրաքանչյուրն իր մտորումներում կերտում էր միջազգային մակարդակի քաղաքական գործչի արտաքին կերպարը: Մեկը, հաշվի առնելով հիմնադրամի անվան հայերեն հապավման դաժան իմաստը, նրան պատկերացնում էր գերանդիով մարդ հնձելիս: Մեկ ուրիշը «Կացամբաս»-ի և «Կարաբաս-Բարաբասի» նմանողությամբ նրան պատկերացնում էր մանկական հեքիաթի չար հերոսի երկար ու սև մորուքով: Բայց պարզվեց, որ շատ սովորական մարդ է: Ասուլիսն սկսեց առանց առաջաբանի. նախադասությունները այնպես պատրաստի էին, ասես ինչ-որ մեծ կենտրոնում բազմատիրաժով բազմացրել էին, բաժանել իր նման «միսիոներներին», ուղարկել զարգացող երկրները զարգացնելու:

– Սիրելի պարոնայք, հարազատներս,– այսպես սկսեց իր բացման խոսքը,– մենք հեռուներում քուն ու դադար չունենք, գիշեր ու զոր տանջվում ենք ձեր երկրի, ձեր ժողովրդի ու ձեր ճակատագրի համար: Տեսնում ենք՝ դարեր ու դարեր պայքարելուց հետո վերջապես անկախ պետություն եք ստեղծում, չլինի այնպես, որ չար ուժերը հանկարծ խափանեն ու տապալեն ձեր երազանքի՝ Ավետյաց երկրի կերտումը: Որտեղի՞ց է գալիս վտանգը՝ առաջին հերթին սեփական արտադրությունից, արդյունաբերությունից ու բազմահազարանոց գործարաններից: Շատ եմ լսել, շատ եմ կարդացել վայ-հայրենասերների կարծիքները: Ասում են՝ արդյունաբերությունը, ասում են՝ գործարանները... Դրանք կրակի, հրդեհի օջախներ են: Այսօր ձեր անկախության, ձեր իշխանության ամենավտանգավոր թշնամին հեղափոխությունն է: Ես ձեր խորհրդային պատմությունն ուսումնասիրել եմ: Որտեղի՞ց է սկսվել Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը՝ գործարաններից... Պուտիլովյան և այլն, Բաքվի նավթահանքերից և այլն: Դուք խոշոր գործարաններ չեք ունեցել, դրա համար էլ հեղափոխությունն այստեղ ներմուծվել է, ուստի դա ձեր սեփականը չէ, ավանդականը չէ, ձեր ավանդականը առնել-ծախելն ու պանդխտությունն է, դրանցից էլ պետք է սկսել պետության կառուցումը: Ես ուսումնասիրել եմ ձեր [illegible] պանդխտության երգեր են, տխուր ու լացակումած՝ «Կռունկ, ուստի՞ կու գաս» և այլն: Յոթանասուն տարի ձեզ մոլորեցրել են... Այժմ՝ հարցեր:

«Այժմ»–Գործարանները թալանել են, կողոպտել են:

– Ճիշտ եք արել, դա մեր ծրագրի կետերից է: Ձեր ժողովուրդը խիստ զայրացած է թալանից, կողոպուտից, պրիվատիզացիայից, ընտրություններից, որ մեկն ասեմ: Պատկերացրեք այդպիսի զայրույթի պայմաններում գործարանները աշխատեն, կես միլիոն, մեկ միլիոն բանվորներ ամեն օր հավաքվեն, իրենց զայրույթը միմյանց փոխանցեն՝ ահա քեզ հեղափոխություն: Իսկ հիմա ցրվել են Ռուսաստան, Ամերիկա, Գերմանիա, Ֆրանսիա և այլուր, մնացողներն էլ առնում-ծախում են, մուրացկանություն են անում, հիվանդանում են, ցանկացողները մեռնում են, զբաղվում են՝ ամեն մեկն իր համար, առանձին-առանձին... Կայունություն է:

«Հայք»–Մեր կուսակցությունն իր նախընտրական ծրագրում խոստացել էր մի քանի տարում մի քանի հարյուր հազար նոր աշխատատեղ բացել, բայց ձեր համաշխարհային գաղտնի ծրագրով եղածները կրճատում եք:

– Նախընտրական և ետընտրական ծրագրերը տարբեր բաներ են, ձեր կուսակցությունը, որը, ինչպես դուք եք ասել, իշխող ու կառավարող է, նախապես դա գիտեր, իսկ դուք նույնիսկ հիմա էլ չգիտեք:

«Մոլորակ»–Մեր վերջին նախկին վարչապետը խոստացել էր արդյունաբերությունն աշխատեցնել:

– Դրա համար էլ «նախկին» է դարձել: Դա միաժամանակ դաս է նոր վարչապետի համար: Ձեր վարչապետները կյանքը չեն հասկանում, աշխարհի մեծերի խորհանոցներից ինֆորմացիա չունեն:

«Իրավունք»–Դուք այդպիսի իրավունք չունեք, մեր ժողովրդի վիճակը...

– Դուք ժողովրդի պահանջարկ չունեք, հին ժողովուրդը՝ լճացման տարիների, մեզ շատ է խանգարում, սոցիալիզմով վարակված է, նրա առնվազն վաթսուն տոկոսը պիտի թարմացնել, դա է պահանջում անցման շրջանը: Մեր հանձնաժողովն այդ շինիչ գործընթացը միշտ ստուգում է, ժողովրդի յուրաքանչյուր տասը տոկոսի արտահանման համար մենք տալիս ենք 25 միլիոն դոլար, իսկ դոլար ստեղծողն ամեն ինչ հաշվարկում է, նա թեկուզ մեկ հատիկ դոլարը հենց էնպես չի նետի:

«Հայաստանի Հանրապետություն»–Ընդդիմությունը վայնասուն է բարձրացնում, ասում է՝ պետությունը բյուջե չունի, իսկ առյուծի բաժինը մասնավորի, պաշտոնյաների գրպանն է մտնում, «մաֆիա» են ասում, «կլան» են ասում: Չեն ուզում տեսնել, որ առևտուրը ծաղկում է, որ սոցիալիզմի դաժան տարիներին բանտերում տառապած, «քրեական» պիտակ ստացած մարդիկ սեփական պալատներ ու հսկա խանութներ են կառուցում: Ասում են՝ միայն տասը տոկոսն է հարստանում, մի՞թե դա քիչ է:

– Դա շատ է, այդպես էլ պետք է լինի, դա ՄԱՀ-ի ծրագրի կետերից է: Ինչի՞ց է գոյանում բյուջեն, գնացեք դրսի երկրները ու տեսեք՝ հարկերից, նորից ու նորից հարկերից: Բայց նորահարուստ տասը տոկոսին պիտի հարկերից ազատել, պետությունը նրանց պետք է գուրգուրի, նրանք ապագա կապիտալիզմի միջուկն են, ծաղիկներն են:

«Ազգ»–Ձեր ասածները մեր ուղեղներում չեն նստում, պետք է վերականգնել նախկին արդյունաբերական հզորությունը:

– Դա կարոտախտ է, պարոնայք, [illegible] դրանից ազատվել: Դա ձեր հի՞նն է պետք, ապրա՞նք է պետք, տալիս ենք, փող չունե՞ք, տալիս ենք 25 միլիոն, 50 միլիոն դոլար: Մեր տված փողով մեր տված ապրանքն առեք կերեք, գործարան-մործարանն որն է: Դուք հրաշալի խաղ ունեք, նարդի եք ասում, խաղացեք ու կերեք, կերեք ու խաղացեք:

«Ազգ»–Դա խաբուսիկ կյանք է, խաբուսիկ անկախություն, մենք ուզում ենք մեր սեփական ապրանքն արտադրել՝ և՛ ուտենք, և՛ արտահանենք:

– Իսկ ինչո՞ւ անպայման ապրանք, հումք արտահանեք, հրաշալի հանքեր ունեք, պղնձի, ոսկու, մոլիբդենի, մաքուր երկաթի, ո՞ր օրվա համար եք պահում, արտահանեք, մենք այդ հումքն ապրանք կսարքենք ու կվերադարձնենք ձեզ:

«Մոլորակ»–Կրակի գնով մեր վրա կծախեք, մեր հումքով դրսում կհարստանան, մենք կմնանք նույն աղքատը:

«Երկիր»–Հողերը, հողերը...– ձայնը լսվում է խոր փոսի հատակից:

– Դու որտեղից ծլեցիր, բա ասում են չկաս:

«Երկիր»–Հին հողերը չեն տալիս, ունեցած հողերն էլ դատարկում եք:

– Աշխարհում դատարկ հողեր չեն լինի, բնակվող կճարվի:

«Ազգ»–Ժողովուրդը ցրվում է, ազգը տկարանում է:

– Ազգ չկա, կա մարդկություն:

«Երկիր» (փոսի հատակից) – Ժողովրդին արտահանում եք, նրանք մեր հարազատներն են, օտարության մեջ տառապում են:

– Ողջ մնացածները դրսում կանգնեն դաշնակցության շարքերն ու կասեն՝ հողերը, հողերը, այդպես կանչելով էլ կանցնեն կգնան: Մի գլխավոր հարց էլ կա՝ Սփյուռքը ձեր թիկունքն է, ձեր հարստության աղբյուրը, մենք հզորացնում ենք ձեր Սփյուռքը, իսկ դուք մեր լավությունը չեք գնահատում...

Ասուլիսի վերջում պարոն Թանոս Կացամբասը հրաժեշտ տվեց այնպես սիրալիր, այնպես ժպտալով, ինչպես կժպտար մեր հարազատ քեռին կամ հորեղբայրը, խոստանալով հաջորդ գալուց մեզ նվերներ բերել՝ 25 միլիոն դոլարի կոնֆետ, չամիչ ու մաստակ:

[illegible] ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ԱԶԳ

միջազգային

Երկիրը ծարավի էր փոփոխությունների...

1997-ի մայիս ամիսը Մեծ Բրիտանիայի համար ինչ-որ չափով պատմական եղավ. մայիսի 1-ին տեղի ունեցան ինչպես համազգային, այնպես էլ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները Բրիտանիայի համար հազվադեպ զուգադիպություն: Բայց ամենաուշագրավն այն է, որ երկիրն, ակներեւաբար, նոր հազարամյակ կթեւա-

... Եվ ստացավ դրանք

Բուն ընտրություններին մենք հետեւում էինք Օքսֆորդում եւ Աբինգդոնում՝ հռչակավոր ուսանողական կենտրոնից 20 րոպեի ճանապարհին ընկած մի գողտրիկ ավանում: Սովորական աշխատանքային հինգշաբթի օր էր, եւ տեղամասերում ընտրողների հոսքը սպասվում էր վաղ առավոտյան եւ իրիկնապահին: Առավոտյան յոթից հինգ պակաս Արեւմտյան Օքսֆորդ եւ Աբինգ-

փաբարվել է Մեծ Բրիտանիայի մնացած մասի կամքը: Այս անգամ կարող էին ցնծալ լեյբորիստների շոտլանդացի կողմնակիցները: Դրա առիթները բազմաթիվ էին: Նախ խորհրդարանի 659 տեղից 418-ը գրավեցին լեյբորիստները մի բան, որն, ի դեպ, նույնիսկ մի փոքր խնդիր առաջացրեց. պառլամենտում ընդդիմության տեղերն առանձնացված են կառավարող կուսակցության տեղերից, եւ հաղթողներին, պարզապես,

աղջիկը. նա շատ բարեկամներ ունի: Ցավոք, մեզ չհաջողվեց իմանալ, թե ինչով վերջացան դպրոցական ընտրությունները, սակայն երկրի համար այս կանխատեսումը ճիշտ էր. լիբերալ-դեմոկրատները տիրացան բրիտանական խորհրդարանի 46 տեղին, մի բան, որ կրկնակի գերազանցում է 1992 թ. նվաճումը ընտրություններում: Ի դեպ, ինչպես երեւաց, լեյբորիստների բարեկամները ավելի շատ էին:

ԴԻՏՈՐԴԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Չուս բրիտանական բնակարանամուտ

Դաունինգ սթրիթ 10-ում նոր տեր է հայտնվել

Ներգաղթի բրիտանական ծառայության սպան հետաքրքրությամբ էր, երկար ու ձիգ զննում էր մեր հայկական անձնագրերը: Այնուհետեւ հարցուփորձ արեց գալստյան նպատակի մասին: Երբ մենք պատասխանեցինք, որ հետեւելու ենք համազգային ընտրություններին, պաշտոնյան տեղից վեր կացավ, եւ նրա փոքր-ինչ զարմացած, բայց հյուրընկալ ու լայն ժեստը մեր առջեւ ճանապարհ բացեց դեպի երկիր: Այդպես սկսվեց չորս հայ լրագրողների ուղեւորությունը Մեծ Բրիտանիա, որը կազմակերպել էին «Արեւելք-Արեւմուտք» բրիտանական կենտրոնը եւ Երեւանի ժամլո ակումբը «Հանուն Ժողովրդավարության» վեստմինստերյան հիմնադրամի ֆինանսական աջակցությամբ ՏԱՍԻՍ ժողովրդավարության ծրագրի կողմից ֆինանսավորվող «ԶԼՄ-ները եւ ժողովրդավարական ընտրությունները» նախագծի շրջանակներում:

կոխի ամենաերիտասարդ վարչապետ Թոնի Բլերով, որին արդեն այսօրվանից ոմանք համեմատում են Ջոն Քենեդու հետ, եւ որին հաջողվեց վերջ դնել «ազնվականների կուսակցության» 18-ամյա անփոփոխ կառավարմանը:

Պահպանողականների վարկանիշն [illegible] րի ողջ պատմության մեջ ամենաերկար (6.5 շաբաթ) նախընտրական շրջանից շատ առաջ: Եղավ նաեւ դրա բացատրությունը. երկիրը հոգնել է թորիների իշխանության գլուխ անչափ երկար մնալուց, հոգնել է կառավարող կուսակցության ներքին սկանդալներից ու հակասություններից, հոգնել է խոստումներ լսելուց: Երկիրը ծարավի էր փոփոխությունների: Եվ այդ փոփոխությունները կարող են կատարվել միայն լեյբորիստների գալուստից հետո, որոնք մտադիր չեն հեղափոխություն անել, սակայն ավելի շատ հոգ կտանեն մարդկանց մասին:

«Դուք փոփոխություննե՞ր եք ցանկանում եւ չե՞ք ուզում երկերեսանի քաղաքական գործիչներ», հարցնում էին ցուցապաստառները: «Քվեարկեցե՛ք Նոր լեյբորիստների օգտին»: «Բաց մի թողեք Բրիտանիան ավելի լավը դարձնելու հնարավորությունը»: «Թորիների 18 տարիները մեզ լիուլի բավական են» լեյբորիստների կոչը պահպանողականների հակալեյբորիստական կամպանիայից անհամեմատ ավելի ներգործուն եղավ:

Երկիրը, ուր տներին, գնացքներում ու ինքնաթիռներում չկա 13 թիվը, ուր գոյություն չունեն երեք վեց համարով ավտոմեքենաներ, ուր սրբորեն պահպանում են ավանդույթները, ողողել էին Թոնի Բլերի սատանայական կարմիր աչքերով պաստառները: Քաղաքական այդ գործչի դեմքի հասնում էր կարմիր գիծը դարձնելով այն ավելի չարագույժ: Լեյբորիստների օգտին քվեարկած կնոջ այստեղ (սեւ-սպիտակ տեսահոլովակում) կարմիր արցունք էր հոսում: Վարագույրի հետեւից ծիկրակող կարմիր աչքերը սատանայական ձեւով բաբախում էին կրծքանշանից, որին գրված էր. «Նոր լեյբորիստները նոր վտանգ են»: Օրինակ. ահա այսպես անպաճույճ, բայց եւ արդի ոգով. «Մենք բարի պտուղ չենք, սակայն մեր ընդդիմախոսները, պարզապես, սատանաներ են»:

[illegible] րից մեկում ընտրությունների անցկացման պատասխանատու քաղաքային վարչակազմի մի պաշտոնյա մեր առջեւ ցուցադրեց «շատ բաներ տեսած» թիթեղյա արկղ դատարկ քվեատուփը, որը ճարտկորեն զմռսեց կնքամոմով: Տեղամասի առաջ արդեն հերթով շարվել էին իրենց հիմնական ժողովրդավարական իրավունքից օգտվել ցանկացողները: Յուրաքանչյուր մեր այցելած տեղամասի մոտ կար մի նստարան, որին, որպես կանոն, նստած էին երեք առաջատար կուսակցությունների՝ պահպանողականների, լեյբորիստների եւ լիբերալ-դեմոկրատների վստահված անձինք, ովքեր ոչ թե հետեւում էին արարողության օրինականությանը (անգամ կեղծարարության, քվեատուփերի, քվեաթերթիկների գողության եւ ընտրական այլեւայլ կրքերի մասին հանաքով արված մեր ենթադրությունները հումորասեր բրիտանացիների բարեկիրթ զարմանքն էին հարուցում), այլ հաշվառում էին իրենց կողմնակիցներին:

Մայիսի 2-ի առավոտյան, նորությունների թողարկումների մեջ սկսեցին երեւալ քվեարկության նախնական արդյունքները, որոնք վկայում էին լեյբորիստների լիակատար եւ անվերապահ հաղթանակի մասին: Թեեւ պահպանողականների ջախջախիչ պարտության ծավալներն սկսեցին ուրվագծվել փոքր-ինչ ավելի ուշ:

Հանդիսություն՝ առիթով

Պահպանողականների սնանկությունն առավել վառ դրսեւորվեց Շոտլանդիայում: Մասնավոր զրույցում շոտլանդացիները զանգատվում էին վերջին տարիների ընտրություններին իրենց համար անարդար արդյունքի առնչությամբ. տեղի բնակչության գերակշռող մեծամասնությունը մշտապես քվեարկել է լեյբորիստների եւ լիբերալ-դեմոկրատների օգտին, բայց եւ այնպես, դրա դիմաց պահպանողականների կառավարություն է ստացել: Փաստորեն նրանց վերին

չեն հերիքում աթոռները: Երկրորդը, Շոտլանդիայի 73 պատգամավորների թվում չկա պահպանողականների կուսակցության եւ ոչ մի ներկայացուցիչ: Եվ վերջապես լեյբորիստները Շոտլանդիային սեփական խորհրդարան են խոստացել, թեեւ արտաքին քաղաքականության եւ պաշտպանության հարցերում սահմանափակ իրավունքներով: Դեռեւս գոյություն չունեցող պառլամենտի շենքը ցույց տվեցին մեզ, իբրեւ Էդինբուրգի գլխավոր տեսարժան վայրերից մեկը:

Ո՞ւմ օգտին են քվեարկում երեխաները

Մեծ Բրիտանիայում գոյություն ունի մի գեղեցիկ ավանդույթ. «մեծահասակների» ընտրություններին զուգահեռ ընթանում են մանուկներինը: Գրեթե յուրաքանչյուր դպրոցի աշակերտներ մեծահասակների հետ միասին, նույն օրը առաջադրում եւ քվեարկում են իրենց թեկնածուների օգտին: Մենք ներկա եղանք Աբինգդոնի միջնակարգ դպրոցներից մեկի «ընտրողների հետ հանդիպմանը». թեկնածուները, որոնց թվի մեջ էր անգամ մի առաջադեմ կոմունիստ, ելույթ էին ունենում նախընտրական ճառերով: Ամենահամոզիչ տեսքը ուներ պահպանողականը՝ բնածին քաղաքական գործչի շար-

[illegible] բնավ չէր թաքցնում, որ ուզում է այդպիսին դառնալ: Իր տրամաբանված ու բոցավառ ելույթը նա կառուցեց այն բանի վրա, որ թեեւ Ջոն Մեյջորը պատկանում է «հարուստների կուսակցությանը», սակայն հանրային դպրոց է ավարտել, մինչդեռ աշխատանքային կուսակցության ներկայացուցիչ Թոնի Բլերը սովորել է մասնավոր արտոնյալ դպրոցում: Հետեւաբար, պետք չէ խոսքերից դատողություններ անել: Բայց, երբ մենք հարցրեցինք նրան ընտրությունների արդյունքի մասին, նա պատասխանեց, թե ավելի շուտ կհաղթի լիբերալ-դեմոկրատական

Փեյջերով՝ Մեյջորին

Կարծիք կա, որ պահպանողականների պարտության պատճառներից մեկը կուսակցության անդամների պառակտումն էր: Իսկ բրիտանացիները չեն սիրում սեփական տանը կարգ ու կանոն հաստատել չկարողացող առաջնորդներին, առավել եւս, երբ նրանք Մեյջորի նման, իրենց կուսակցությունը «ընտանիքի կուսակցություն» են անվանում: Այս ֆոնի վրա լեյբորիստների պարտաստ կարգապահությունը անհամեմատ շահեկան էր դիտվում, ի տարբերություն իրար անվերջ հակասող պահպանողական թեկնածուների, լեյբորիստական կուսակցության անդամները մեկ ձայնով էին «երգում»: Չորս տարի առաջ լեյբորիստների ձեռք բերած գերհամակարգիչը (գինը կես միլիոն ֆունտ ստեռլինգ) անաչառորեն արձանագրում էր ընդդիմախոսների շուրթերում կատարվող տարաձայնությունները ու թյուրիմացությունները, որոնք լեյբորիստներն այնուհետեւ ճարտկորեն օգտագործեցին իրենց հակապահպանողական քարոզչության մեջ: Բացի այդ, ընտրարշավի ընթացքում լեյբորիստների յուրաքանչյուր թեկնածու ստացավ փեյջեր, արբանյակային հեռախոս եւ ֆաքս, որոնց օգնությամբ ամեն օր ժ. 14.00-ին հաղորդվում էր մամուլի տեսությունը եւ ցուցումներ, թե ինչպես պետք է վարվել եւ ինչ խոսել: Քավ լիցի, հանձն չենք առնում թորիների պարտության մեջ լեյբորիստական փեյջերների դերի գնահատումը, սակայն, քիչ է մնում լեզվից դուրս թռչի մի չափածո «ասույթ». «Փեյջերով Մեյջորին»:

Հետաքրքիր, բայց...

Քաղաքական մրցակիցներից զատ, ընտրական մարաթոնի ժամանակ, թերեւս, ամենից դժվար գործը զանգվածային լրատվության միջոցներինն է: Թեկնածուներ առաջադրած բոլոր կուսակցություններին հավասար պայմաններ ապահովելու համար լրագրողները զինվում են քրոնոմետրերով ու քանոններով, որպեսզի չխախտվի հավասարակշռությունը: Անշուշտ, եղան նաեւ շահարաժիններ, ասել է ԶԼՄ-ներն ըմբոշխնում էին իրար հաջորդող հրապարակումները. Մեյջորը լքում է Դաունինգ սթրիթ 10 նստավայրը, Բլերն ընտանյոք հանդերձ «հանգրվանում է» այստեղ: Կարծում ենք, քաղաքական կյանքում եւ նրա շուրջ հրապարակումները դեռ երկար կբավարարեն հասարակությանն ու լրագրողներին: Բրիտանիան փոփոխություններ էր ցանկանում եւ ստացավ դրանք: Իսկ մեզ, արտահայտվելով միջազգային դիտորդների լեզվով, մնում է նշել, որ ընտրությունները հետաքրքիր էին, բայց... աղար:

ԷԼԻՆԱ ՊՈՂՈՍԲԵԿՅԱՆ,
ՄԻԽԱՅԻԼ ԴԻԼՈՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կվերաբացվի Սիրիա-Իրաք սահմանը

ԲԵՅՐՈՒԹ, 23 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՌՈՅԹԵՐ: 1981 թվականից փակված Սիրիայի եւ Իրաքի սահմանը մոտ ժամանակներս դարձյալ կբացվի: Այս սենսացիոն հայտարարությամբ հինգշաբթի օրը հանդես է եկել Սիրիայի առեւտրային պալատների միության նախագահ Ռաթեբ Շալահը: Նա գլխավորել է սիրիացի ձեռնարկիչների պատվիրակությունը, որը եռօրյա այցով գտնվում էր Իրաքի մայրաքաղաքում: Ռաթեբ Շալահն ասել է, որ Իրաքի եւ Սիրիայի միջեւ ցամաքային սահմանի բացումը եւ ուղղակի կապերի ու հաղորդակցությունների հաստատումը համապատասխանում է երկու պետությունների շահերին ու կնպաստի առեւտրային փոխանակություններին: Մոտ ժամանակներս կկայանան երկու երկրների տնտեսական պատվիրակությունների փոխադարձ այցեր, հայտնել է նա:

Իսրայելական լրտե՞ս Մ. Նահանգների կառավարությունում

«Նյուզուիք» հանդեսի վերջին համարում «Ֆաքս Վաշինգտոնից» խորագրի ներքո տպագրվել է մի լուր, ըստ որի չի բացառվում ԱՄՆ-ի կառավարության կազմում իսրայելական գաղտնի ծառայության գործակալի ներկայությունը, ինչի մասին արդեն գրվել է «Ազգի» մայիսի 8-ի համարում:

Հունվարին ԱՄՆ-ի ազգային անվտանգության գործակալությանը հաջողվել էր լսել Մ. Նահանգներում Իսրայելի դեսպանի եւ Թել Ավիվի գաղտնի հեռախոսազրույցը, որտեղ խոսվում էր ոմն «Մեգայի» մասին այնպիսի շեշտադրումով, որը թույլ էր տալիս ենթադրել «Մեգայի» ներկայությունը ԱՄՆ-ի կառավարության ամենաբարձր մակարդակներում: Դրանից հետո Հետաքննությունների դաշնային բյուրոն սկսեց որոնումները: Գործակալությունը հսկողություն սահմանեց պետդեպարտամենտի ավագ պաշտոնյաների նկատմամբ: ՀԴԲ-ն ստիպված էր նորից ուսումնասիրել տարիներ առաջ ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի միջեւ տեղի ունեցած սկանդալը, երբ բացահայտվեց, որ Մ. Նահանգների ռազմածովային ուժերի հետախուզական գործակալության վերլուծաբան Ջոնաթան Փոլարդը գերգաղտնի փաստաթղթեր է փոխանցել Իսրայելին: (Փոլարդը 1987-ի մարտին դատապարտվեց ցմահ բանտարկության): ԱՄՆ-ի հետախուզության գործակալների կարծիքով, այս դեպքում հարցը ոչ այնքան Փոլարդի լրտեսությունն է, որքան երկրի կառավարությունում լրտեսի կողմից Իսրայելին ծածուկ տեղեկություններ հաղորդելը, թե որ փաստաթղթերն ինչ ինֆորմացիա է պարունակում: Իսրայելի գործակալները Փոլարդին էին փոխանցել նույնիսկ տարբերակիչ կոդերի անուններն ու համարները: ՀԴԲ-ն կարծում է, որ ինֆորմացիայի հոսքը տեղի է ունեցել «Մեգայի» օգնությամբ: Գործակալության ղեկավարները մոլեգնած են նաեւ այն բանի համար, որ Իսրայելի գաղտնի գործակալի բացահայտման հետ կապված որոնումների գաղտնիությունն էլ չի պահպանվել: Նրանք գտնում են, որ դրանից հետո «մեգայի» զգուշությունն ավելի է մեծացել: ԱՐ. Մ.

Առաջին քրեական մեղադրանքը դեմոկրատական կուսակցության դեմ

ԱՄՆ-ի վերջին նախագահական ընտրարշավում դեմոկրատական կուսակցության դրամահավաքման աշխատանքներում ենթադրյալ օրինազանցությունների առնչությամբ առաջին քրեական մեղադրանքը ներկայացվեց նահանգային դատարաններից մեկում: Համաձայն արդարադատության նախարարության հայտարարության, ակնկալվում է, որ Յուջին եւ Նորա Լումներ իրենց մեղավոր են ճանաչել 50 հազար դոլարի անօրինական նվիրատվություն անելու մեջ: Նրանց սպառնում է 5 տարվա բանտարկություն եւ 250 հազար դոլար տուգանք: WSJ

Մշակույթ

Այնպես է պատահել, որ սկսած 1967 թվականից յուրաքանչյուր [redacted]

Առաջինը՝ Երեւանի պետական համալսարանի ավարտական կուրսի ուսանողս դիպլոմային աշխատանք էի գրում «Հայֆիլմ» կինոստուդիայի վերջին տարիների արտադրանքը եւ քննադատությունը» թեմայով, որի մեջ հիմնավոր տեղ էր գրավում «Բարեւ, ես եմ» կինոնկարը:

Ուսումնասիրելով ոչ միայն հայ, այլեւ խորհրդային պարբերական մամուլը, ես հետզհետե խորասուզվեցի կինոյի բարդ, միաժամանակ ձգող ու ցնցող աշխարհը եւ զգացի, հասկացա այն ծանր բեռը, որն ընկնում է կինեմատոգրաֆ ստեղ-

Այս զարմանալի բառերով Պոնոմարյովը դիմում է իր մտերիմներին: Հետո Արտյոմը շատ է խորհում այդ մասին, ինքն իրեն հարց է տալիս: «Իսկ ի՞նչ անեմ, եթե անցյալը ինձ հետ է: Եթե հիշողություն ունեմ: Ահա դու էլ, Պոնոմար, անցյալ ես դառնում»:

Անցյալի հիշողության, հավատարմության թեման ֆիլմում արծարծված է միանգամայն նոր, ինքնատիպ խոսքով, կինոլեզվի նորագույն արտահայտչամիջոցներով:

Այս իսկ առումով «Բարեւ, ես եմ»-ը ոչ միայն իմաստուն ֆիլմ է, այլեւ խորհրդային կինոյի երեւույթ...

Ավարտելով «Բարեւ, ես եմ» ֆիլմի ենթաբաժինը, գրել էի. «Քաղաքական վեհ կեցվածք, անշտապ ո-

աշխատում եմ այս գրքի վրա: Բնական է՝ քրքրում եմ նաեւ իմ արխիվը: Ահա եւ հոդվածը: Գրել եմ... Փրունզե Դովլաթյանը կինոյում ապրել է հետաքրքիր, լարված եւ բովանդակալից կյանք: Հարթ չի եղել նրա ճանապարհը «Դիմա Գորինից» մինչեւ «Ընկուզենին»: Կյանքը շռայլորեն օժտել է նրան տաղանդով: Թեեւ ինքն ու իր ստեղծած ֆիլմերը արժանացել են ամենահեղինակավոր կոչումների ու մրցանակների, բայց ստեղծագործական կյանքում երբեմն բախտը չի բերել: Պարզապես խանգարել են ավարտելու իր ստեղծած, իր պատկերացրած ֆիլմը:

Այո, շոյել են, մրցանակներ շնորհել, բայց նաեւ խփել են...

Այսպես ենք ապրում եւ գործում: Սա է մեր իրականությունը:

Փրունզե Դովլաթյան. Բարեւ, ես եմ...

Մայիսի 26-ին լրանում է անվանի կինոռեժիսոր, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ, պետական մրցանակների դափնեկիր, պրոֆեսոր, Հայաստանի Թեքեյան մշակութային միության վարչության նախագահ Փրունզե Դովլաթյանի ծննդյան 70-ամյակը: Այս առիթով գրող, կինոգետ Սերգեյ Գալստյանը կազմել է մի գիրք, որն արտացոլում է Դովլաթյան արվեստագետի կյանքն ու գործունեությունը: Ընթերցողներին ենք ներկայացնում գրքի առաջաբանը:

ծող մարդկանց ուսերին:

Փրունզե Դովլաթյանը ընդամենը 40 տարեկան էր, երբ ես պարբերական մամուլից (ոչ միայն խորհրդային) քաղում էի հետեւյալ տողերը.

«Բարեւ, ես եմ» ֆիլմը համաշխարհային, ինչպես նաեւ խորհրդային կինոյի նոր ավանդույթների իսկական ստեղծագործություն է» («Էկրան», Լեհաստան):

«Սա արդեն ոչ միայն ավանդական «հաջողված, հույս արթնացնող» ֆիլմ է, այլեւ զարմանալի եւ ինքնատիպ գործ» (Յանոշ Զարեմբա, Լեհաստան):

«Բարեւ, ես եմ» ֆիլմը նշանավորում է ավանդական ազգային թեմատիկայի սահմաններից դուրս գալու իրողությունը» (Չինգիզ Այթմատով):

«...Բայց, սա քիչ է մի կինոստեղծագործության համար, որին երեւույթ են կոչում: Հայկական կինոն վերադառնում է մեծ էկրան» (Սերգեյ Գերասիմով):

«Ով հետաքրքրվում է նորագույն ֆիլմերով, պետք է հիշի Փրունզե Դովլաթյանի անունը» (Ժորժ Սադուլ, Ֆրանսիա):

Իսկ ես գրել էի. կինոյում Փրունզե Դովլաթյանի կնքահայրը Համո Բեկնազարյանն է: 1942 թվականին պատանի դերասանին վստահվում է «Դավիթ Բեկ» ֆիլմի գլխավոր դերերից մեկը, այնուհետեւ «Անահիտ» կինոնկարում՝ արդեն գլխավոր դերը: Սակայն կինոյում Դովլաթյանի իսկական կնքահայրը պետք է ճանաչենք խորհրդային անվանի ռեժիսոր եւ մանկավարժ Սերգեյ Գերասիմովին, որի մոտ սովորել, իր մասնագիտական կրթությունն է ստացել նա եւ նրա հետ աշխատել շուրջ մեկ տասնամյակ: Եվ պատահական չէ, որ «Բարեւ, ես եմ» կինոնկարի գեղարվեստական պատմելաձեւը փիլիսոփայական է, մոտ ու հարազատ իր ուսուցչի դավանանքին:

Կինոնկարը որքան պարզ է, նույնքան բարդ, հագեցված է փիլիսոփայական մտածողությամբ: Այն հիշողությունների մի ամփոփ հանրագումար է, ծոն է հավատարմությանը:

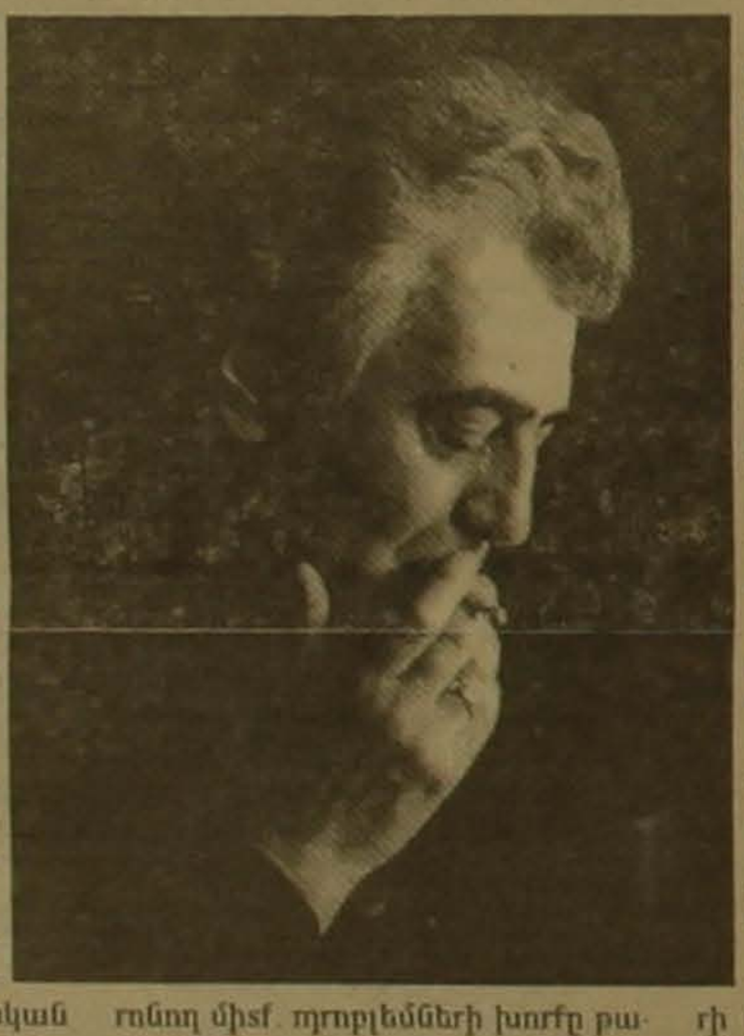

Մարդը ժամանակից դուրս չի կարող ապրել: Որքան էլ ժամանակն անցնի, որքան էլ մարդը տարիք առնի, միեւնույն է, երբ Մարդ է, նա անկարող է մոռանալ անցյալը, հարազատների ու բարեկամների կորուստը... Անցյալից չես փախչի, այն շատ բանով է որոշում մեր այսօրվա անելիքները...

«Էհ, տղաներ, անցյալը շալակած քարշ մի տվեք: Դա ծանր բեռ է...»:

ռնող միտք, պրոբլեմների խորքը բացահայտելու ունակություն, մարդկային ներաշխարհը աննկատ գննելու, բարդույթների քննախույզ մեկնության կարողություն, ահա Փ. Դովլաթյանի «Բարեւ, ես եմ» ֆիլմի առանձնահատուկ, էական ու կարեւոր հատկանիշները:

Երկրորդ անգամ անդրադարձա «Երկունք» կինոնկարի էկրան բարձրանալուց հետո 1977 թվականի գարնանը, երբ Դովլաթյանը արդեն 50 տարեկան էր: Դա ստեղծագործական դիմանկարի փորձ էր՝ գրված «Երկունք» կինոնկարի առթիվ (6-7 ձեռագիր էջ), որը «Գառնի» ամսագրի խմբագրություն տանելու ճանապարհին կորավ քաղաքային տրանսպորտում: Իսկ նորեն գրելու կիրքն արդեն մարել էր մեջս...

Ճիշտ է, 1984 թվականին նախ «Գրական թերթում», ապա «Անունները էկրանի վրա» գրքում հրատարակվեց մեր ընդարձակ հարցազրույցը, բայց դա այն չէր, ինչ կուզենայի գրել Դովլաթյանի մասին: Ուշի նրա ստեղծագործությանը կրկին անդրադարձա, երբ արդեն «Մենավոր ընկուզենին» համամիութենական եւ միջազգային կինոփառատոներում մրցանակներ էր հավաքում: Այդ առթիվ փորձեցի գրել նրա ստեղծագործական նոր դիմանկարը, դա 1987 թվականի ամառն էր, երբ արդեն լրացել էր Դովլաթյանի 60 տարին:

Հանգամանքների բերումով, ինչ-ինչ պատճառներով ես հոդվածը չհանձնեցի տպագրության (գրված էր «Գրական թերթի» պատվերով), հետագայում էլ որեւէ տեղ տպագրելու փորձ չարեցի:

Անցել է տասը տարի: Ես արդեն

Ու դժվար է ստեղծվում, որովհետեւ պատերը շատ են: Պատահական չէ, որ իր ստեղծագործական 30-ամյա կյանքում Դովլաթյանը նկարահանել է ութ ֆիլմ:

...«Մենավոր ընկուզենին», անշուշտ, Դովլաթյանի ամենահասուն, ամենախորն ու ամենաիմաստուն ֆիլմն է՝ բարձրացնելով Հայաստանի համար ամենակենսական գերխնդիրները: Այստեղ կարծես ի մի են բերվել ռեժիսորի փորձն ու կուտակումները, ժամանակին համահունչ վարպետության նոր արտահայտչաձեւերը, անհատի ապրած տարիներով իմաստնացած իմաստնությունը...

Իսկ այսօր նախորդ գրածներիս ուզում եմ ավելացնել ընդամենը երեք պարբերություն:

Դովլաթյանը երբեք չի կրկնել ինքն իրեն՝ լինի դա ոճի, պատկերաշարի, կատարողական միջոցների արտահայտչական ձեւերի մեջ: Կյանքի այս կամ այն ժամանակահատվածին, մարդկային արժանիքներին, գերխնդիր իրադարձություններին նա մոտեցել է նորովի լիցքավորված նոր խոսքով: Նրա ֆիլմերում ցուցադրված են կյանքի հոսքն ու մարդկային բախումների դրաման, իմաստնավորված են կյանքն ու մահը:

Դովլաթյանի ստեղծագործությունները առանձնանում են ռեժիսուրայի պրոֆեսիոնալիզմով, տաղանդի բազմակողմանիությամբ, տեսաշարի անցումային նուրբ կառուցվածքով, դրվագի մեջ պատկերի պլաստիկության հետ մեկտեղ կյանքի զգացողության քնարական վերլուծությամբ, պատումի էպիկական շնչի բարձրությամբ, ինչպես նաեւ, որը եւ ամենակարեւորն է՝ մտածողության լայնախոհությամբ:

Ուստի բոլորովին պատահական չէ, որ նրա «Կարոտ» (իններորդ) կինոնկարը 1991 թվականին նախատեսված էր ԱՄՆ-ի կինոակադեմիայի կողմից «Օսկար» շնորհման 64-րդ ամենամյա մրցույթին, սակայն դուրս մնաց այն պարզ պատճառով, որ արդեն հոգեվարքի մեջ գտնվող Խորհրդային Միությունը ֆիլմը պաշտոնապես ձեւակերպելու ոչ ժամանակ ուներ, ոչ էլ հավես: Բայց եւ այնպես «Կարոտին» պատիվ է շնորհվում առանձնաբար ցուցադրվելու օտար ֆիլմերի փառատոնին Սան Ֆրանցիսկոյի «Ոպերա Պլազ» կինոթատրոնում, 1992 թվականի օգոստոսի 9-ին: Բայց կարեւորը նաեւ այն է, որ ֆիլմը արժանավայել գործ է՝ նվիրված ընկերոջ, անվանի կինոբեմադրիչ Հենրիկ Մալյանի հիշատակին:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Նշվեց Սայաթ-Նովայի 285-ամյակը

Մեծ աշուղի ծննդյանը վերաբերող երեք տարբերակներից (1712, 1717, 1722) «Սայաթ-Նովա» մշակութային միությունը նախապատվությունը տալով առաջին տարբերակին՝ Հայաստանի գրողների միության մեծ դահլիճում նշվեց երգչի 285-ամյակը: Կարեւորելով ոչ այնքան տարեթիվը, որքան Սայաթ-Նովայի երաժշտական ժառանգության անմահությունը, ինչպես միշտ, այսօր էլ ժողովրդին ծառայելու առաքելությունը, Գրողների միության վարչության առաջին քարտուղար Աբգար Ափինյանի եւ երգիչ, բանահավաք Թովմաս Պողոսյանի՝ Սայաթ-Նովային նվիրված խոսքին հաջորդեցին երգիչ-երգչուհիների ելույթները: Հնչեցին «Քամանչա», «Արի ինձ անգաճ կալ», «Ես կանչում եմ Լալանին», «Աշխարհումս ախ չիմ քաշի» եւ ուրիշ երգեր, կատարվեցին նաեւ զուգերգեր. Սայաթ-Նովա՝ «Ինչ կանիմ հեքիմն» (Արուս Գուլանյան, Գեւորգ Գրիգորյան), Հավասի՝ «Խանդոտ կինը...» (Մարգարիտ Շահինյան, Գագիկ Շահբազյան):

Խմբի մենակատար, շնորհալի երիտասարդ գուսան Գեւորգ Գրիգորյանի հեղինակած երգերը՝ նվիրված Սայաթ-Նովային եւ Ջիվանուն, առանձնահատուկ հմայք տվեցին օրվա միջոցառմանը եւ ջերմությամբ ընդունվեցին:

Հարուստ է խմբի երգացանկը (Շիրվանի, Ջիվանի, Շահեն...): Շնորհալի երգիչ ու կազմակերպիչ Թովմաս Պողոսյանի նվիրված աշխատանքը տվել է ցանկալի արդյունք: Խումբը պատրաստվում է նշելու Մահարի Գեւորգի 150, Շերամի՝ 140, Աշոտի 90-ամյակները:

Ցանկալի էր, որ գրողների տան միջոցառումը ուղեկցվեր գրքային ցուցահանդեսով, նկարահանվեր հեռուստատեսության կողմից, դահլիճում լինեին նաեւ գրողներ: Մենք նկատեցինք միայն արձակագիր Էդվարդ Ավագյանին եւ երգիծաբան Էդվարդ Սարգսյանին, որն ի դեպ ասաց. «Երգը առավել է երգիծանքից»: Իսկ Վանիկ Սանթրյանը ոչ միայն մասնակցեց, այլեւ խմբին նվիրեց իր գեղանկարը: Աբգար Ափինյանն էլ հայտարարեց, որ Թ. Պողոսյանը արժանացել է հայ գրականության բարեկամների միության մրցանակի:

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ

Սիփան Շիրազին

Երեւանում գարուն է:

Երեւանի գարունը պահ է, կարծես այցելության է գալիս անակնկալ ու լռում մեզ անակնկալ: Միանգամից ներխուժում է փողոց, խառնվում լույսն ու ստվերին, խտացնում գույները եւ գնում անտեղի:

Պոետի հեռանալու պես է, չխաղաղված զարկերակի պես, փողոցի անցորդների պես: Գիշերասահ աղջիկների նման, որ անցնում են թեթեւ, անկաշկանդ, մանուշակի հանգույն:

Ու այս գարնան մեջ նավաբեկություն կա: Նավաբեկությո՞ւն ասենք բանաստեղծի մահը:

Ես բացում եմ փոքրիկ գրքույկը. Սիփան Շիրազ. «Սկուդա հեյ, Սկուդա հու»...

Կարդում եմ արագ, ոչ այնպես, ինչպես Առաջ, այլ ինչպես Հետո են կարդում:

Ու էլի նորոգվում է ժամանակը՝ գարնան ալիքվող ծայներով, երիտասարդ սրտի զարկերով, անկասելի շարժմամբ, անակնկալի սպասումով:

«Մի երազող ու անհանգիստ թափառական,
Որոնում է՝ հոգու թեւին ծաղկած փշեր,
Որտեղ գիշեր, որտեղ անուրջ անիրական,
Որտեղ անձեւ
Թափվող անձրեւ-
Անցած մի բան»:

Ճյուղավորող ուռենու դալար շիվերի ճկունություն կա եւ կաղնու իմաստության բնազդ:

Նա չի կարող իրեն կեղծել եւ իրավունք էլ չունի: Նա թափառում է կյանքի փողոցներով, ծուլվում մայթերի ստվերներին, բախվում լույսի սարսուռ ալիքներին, խառնվում ամբոխին ու անըմբռնելի մի ուժից մղված դուրս պրծնում նրանից՝ թաթախված սիրո նեկտարով:

Բանաստեղծին լրացնում է նկարիչը. նկարչին՝ մարդը... մարդուն՝ ազնիվ հայրենասերը, եւ Ինքը՝ մեր միասնական [illegible]

Երեւանում դարձյալ գարուն է:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Նկարիչ

Մայիսի 24, 25. «Այո» մրցույթ-փառատոնի վերջին ակորդները երգի պետական թատրոնում

Երգի պետական թատրոնը (ԵՊԹ) «Զաքյան» հիմնադրամի մեկենասությամբ (Ռուսաստան) 1996-ի սեպտեմբերից նախաձեռնել էր «Այո» երգի մրցույթ-փառատոն՝ Հայաստան-1997, որի հանգրվանը լավագույն ճանաչված երգերի տասնյակի ձայնագրությունը, գործիքավորումը եւ, ի վերջո, լազերային ձայնասկավառակի արտադրությունն էր, որ կիրագործվի հունական «Փոլո» ստուդիայում: Ինչպես երեկ հրավիրված մամուլի ասուլիսում տեղեկացրեց ԵՊԹ գեղարվեստական ղեկավար Արթուր Գրիգորյանը, այդ նպատակով սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին լսվել են 130 երգեր, եւ ընտրված 10 երգերն արդեն ամփոփված են տեխնիկայի եւ մատուցման առումով որակյալ ձայներիզում, որն առաջիկայում կվերածվի լազերային ձայնասկավառակի: Վերջինիս վաճառքից ստացված հասույթները կուղղվեն նոր երգերի ձայնագրություններին, որ բավական թանկ արժեն՝ 500 դոլար մեկ երգի համար:

Այսօր տեղի կունենա մրցույթի եզրափակիչ փուլը, որն ի հայտ կբերի 10 երգի լավագույն եռյակը (վերջիններս կարժանանան 1-3-րդ մրցանակային տեղերին եւ պարգեւների), ինչպես նաեւ լավագույն երգչին եւ երգչուհուն: Մրցանակային հիմնադրամը 1500 դոլար է, մրցանակներ է պատրաստել նաեւ «Կրեդիտ Երեւան» բանկը: Բոլոր երգերը նոր են (բացի Ջորջի երգից) եւ՝ միայն հայերեն: Վաղը՝ մայիսի 25-ին ԵՊԹ դահլիճում հայ երգի սիրահարներին կներկայացվեն մրցույթի հաղթողները:

Ասուլիսի թեմայից դուրս լրագրողները տեղեկացան, որ Արթուր Գրիգորյանը Արցախի մշակութային կյանքի աշխուժացմանը նպաստելու ծրագրեր ունի. վերջին այցելությունը Ստեփանակերտ ցույց է տվել, որ այնտեղ հրաշալի մանուկներ կան, եւ բնակչությունը կարոտ է հոգեւոր վերականգնման: Այդ նպատակով մինչեւ Արցախի անկախության օրը՝ սեպտեմբերի 2-ը նախատեսվում են ռուսաստանյան եւ հայաստանյան աստղերի հյուրախաղերը Ստեփանակերտում՝ ամիսը 2 անգամ, իսկ սեպտեմբերի 2-ին ԼՂՀ մայրաքաղաքում կկայանա մեծ փառատոն: Մասնավորապես, հուլիսի 25-ին Արցախ կժամանի Իրինա Ալեգրովան, շուտով կնշվի Բույնովի ժամանման օրը: Սպասվում են նաեւ Նատաշա Կորոլյովայի, Վլադիմիր Պրեսնյակովի, գուցե՝ նաեւ Պատրիցիա Կաասի հյուրախաղերն Արցախում:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ինչպես 300 դոլարը 12 տարում դարձնել 3 միլիոն

21 ՄԱՅԻՍ, VOA. Լիվերպուլի բնակիչ Ֆիլիպ Օլդրիջը 12 տարի առաջ կալիֆոռնիացի հավաքածու հավաքողից գնեց իր մեծ երկրացիներ Ջոն Լենոնի եւ Փոլ Մակքարտնիի կողմից արված եզակի մի ձայնագրություն, որի տեւողությունը 35 րոպե է: Օլդրիջը կարծում էր, թե ձայնագրությունը կատարվել է 60-ական թվականներին, երբ Բիթլզները միասին էին նվագում: Ձայներիզի համար նա վճարեց ընդամենը 300 դոլար: Ինչպես բրիտանական «Դեյլի մեյլն» է գրում, պարզվեց, որ այդ ձայնագրությունը կատարվել է Լոս Անջելեսում, 1974 թվականին, Բիթլզ խմբի կազմալուծումից մի քանի տարի անց: Հիրավի եզակի այդ ձայներիզն այժմ վաճառվում է 3 միլիոն դոլարով:

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Փյունիկը» մոտ է կրկին դառնալու Հայաստանի չեմպիոն

Իսկ «Երեւանը» ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի ուղեգիր նվաճեց

Երեկ կայացան ֆուտբոլի Հայաստանի առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի հետաձգված 2 հանդիպումներ։ Եթե դրանցից մեկի («Շիրակ»–«Փյունիկ») անցկացմանը խանգարել էին եղանակային պայմանները (մարտի 8, 13-րդ տուր), ապա «Ցեմենտ»–«Երեւան» մրցախաղը, որը ապրիլի 4-ին (17-րդ տուր) կայացել էր Արարատի քաղաքային մարզադաշտում, դադարեցվել էր 64-րդ րոպեին խաղադաշտում ծագած անկարգությունների պատճառով։ Այդ պահին «Երեւանը» հաղթում էր 1-0 հաշվով։

«Ցեմենտ»-«Երեւան»՝ 1-2 (0-2)

23 մայիսի, Արմավիր, «Հոբելյանական» մարզադաշտ։
Մրցավար՝ Կարեն Նալբանդյան (Երեւան)։
0–1՝ Արմեն Մարկոսյան (7')
0–2՝ Գագիկ Մանուկյան (34')
1–2՝ Սերգեյ Հայրբաբամյան (47')

Վերախաղարկումը տեղի ունեցավ Արմավիրի «Հոբելյանական» մարզադաշտում։ Այս անգամ մրցակիցները բարեհամբույր զսպվեցին միմյանց նկատմամբ։ Խաղն անցավ կոշտ, բայց ոչ կոպիտ պայքարում։ Բավական է նշել, որ հանդիպման մրցավար, ՖԻՖԱ-ի մրցավար Կարեն Նալբանդյանը ընդամենը մեկ անգամ դիմեց դեղին քարտի օգնությանը (84-րդ րոպեին զգուշացվեց Հենրիկ Բերբերյանը)։

Մրցաշարային աղյուսակը մայիսի 24-ի դրությամբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	19	16	2	1	49–7	50
2. Երեւան	19	15	1	3	50–18	46
3. Արարատ	19	14	1	4	43–17	43
4. Շիրակ	19	12	2	5	44–11	38
5. Վան	19	11	0	8	41–26	33
6. Ցեմենտ	19	10	3	6	38–24	33
7. Կոտայք	19	7	4	8	35–20	25
8. Ղարաբաղ	19	7	2	10	22–26	23
9. ՀԱՄ	19	6	1	12	24–45	19
10. Արաբկիր	19	3	0	16	13–77	9
11. Զանգեզուր	19	2	3	14	9–60	9
12. ԲԿՄԱ	19	1	1	17	10–47	4

Առաջին խաղակեսը անցավ գրեթե հավասար պայքարում։ «Ցեմենտի» ֆուտբոլիստները ավելի հաճախ էին տիրում գնդակին, սակայն խիստ լուրջ գոլային պահեր մրցակցի դարպասին չկարողացան ստեղծել։ Արդեն 6-րդ րոպեին արարատցի Կարեն Ասատրյանի հարվածից հետո գնդակը մի փոքր շեղությամբ սուրաց դարպասի կողքով։ Իսկ մեկ րոպե անց պատասխան հակագրոհը գեղեցիկ հարվածով եզրափակեց երեւանցի Արմեն Մարկոսյանը, որը մոտ 15 մետրից ճշգրիտ հարվածով գնդակն ուղարկեց դարպասապահ Աբոս Դադամյանի պաշտպանած դարպասի վերին անկյունը։ Արագ հաջողությունից ոգեւորված «Երեւանի» ֆուտբոլիստները շարունակեցին մեծ ուժերով առաջ գնալ։ 13-րդ րոպեին «Ցեմենտի» պաշտպան եւ թիմի ավագ Էրիկ Խաչատրյանի թույլ տված կոպիտ սխալից չկարողացավ օգտվել «Երեւանի» ռմբարկու Տիգրան Եսայանը։ 22-րդ րոպեին հաշիվը կարող էր հավասարեցնել Սերգեյ Հայրբաբամյանը, բայց նրա գլխի հարվածից հետո գնդակը մի փոքր շեղությամբ անցավ դարպասի կողքով։ «Ցեմենտի» համար ճակատագրական եղավ 34-րդ րոպեն։ Դարպասապահ Դադամյանը չգիտես ինչու որոշեց դարպասի մոտ խաբել(?) Գագիկ Մանուկյանին, սակայն անհաջող կատարեց հնարքը եւ գնդակը դիպչելով Մանուկյանի ոտքին հայտնվեց դարպասում՝ 2–0։ Երեք րոպե անց Ռազմիկ Գրիգորյանը կարող էր ավելի խորացնել հաշիվը։ Այս անգամ Դադամյանը մեծ դժվարությամբ դուրս մղեց գնդակը։ Երկրորդ խաղակեսը բավականին ակտիվ սկսեցին «Ցեմենտի» ֆուտբոլիստները։ Մոտ 10 րոպե նրանք երեւանցիներին փակել էին տուգանային հրապարակում։ Արդյունքը չուշացավ, երբ 47-րդ րոպեին Հայրբաբամյանը գլխի գեղեցիկ հարվածով կրճատեց հաշվի մեջ եղած տարբերությունը։ Թվում էր, թե խաղն ավելի սուր ընթացք կստանա եւ նոր գոլեր կգրանցվեն։ Բայց ժամանակն անցնում էր, անարդյունավետ էին ավարտվում «Ցեմենտի» գրոհները։ Շուտով Արարատի մարզիկ ֆուտբոլիստների գրոհների թափը թուլացավ եւ արդեն երեւանցիներն անցան պատասխան գործողությունների։ Հերթական գոլերի հեղինակներ կարող էին դառնալ Կարեն Գրիգորյանը եւ Տիգրան Եսայանը, բայց վերջին գծում վստահ էր խաղում փոխարինման դուրս եկած դարպասապահ Գառնիկ Հովհաննիսյանը։ Ինչեւէ, հարկավոր է արժանին մատուցել «Ցեմենտի» ֆուտբոլիստներին, որոնք պայքարեցին մինչեւ վերջին պահը։ 88-րդ րոպեին Կարեն Ասատրյանը մոտ 17-18 մետրից գնդակն ուղարկեց «Երեւանի» դարպասը, այս անգամ, սակայն, հյուրերի կարգավիճակ ունեցող երեւանցիների նախախնամությունը ներկայացավ հորիզոնական ձողափայտի տեսքով։ Մրցավար Կարեն Նալբանդյանի եզրափակիչ սուլոցը հնչեց այն պահին, երբ կողմերը պայքարում էին գնդակի համար դաշտի կենտրոնում։ Այսպիսով «Երեւանը» հաղթելով 2-1 հաշվով, կվաստակեր 3 միավոր, ինչպես նաեւ եվրագավաթի ուղեգիր ձեռք բերեց։

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

«Շիրակ»-«Փյունիկ»՝ 0-1 (0-0)

23 մայիսի, Գյումրի, «Արագած» մարզադաշտ։
Մրցավար՝ Հակոբ Ներսիսյան (Երեւան)։
0–1՝ Արմեն Սանամյան (83')

«Շիրակ»–«Փյունիկ» խաղը մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել։ Առաջ անցնելով, ասենք, որ այն անցավ համառ եւ անզիջում պայքարում։ Խաղի 10-րդ րոպեին Արթուր Պետրոսյանը գրավեց մրցակցի դարպասը, սակայն, ի զարմանս բոլորի, մրցավար Հակոբ Ներսիսյանը դարպասի գրավումը չարձանագրեց։ Ուրեմն, ինչպես որ հաճախ է տեղի ունենում ֆուտբոլում, մեծ առավելություն ունեցող «Շիրակի» ֆուտբոլիստները ամբողջ հանդիպման ընթացքում այդպես էլ չկարողացան գտնել մրցակցի դարպասի բանալին։ Հակառակը, «Փյունիկի» ֆուտբոլիստները խաղավարտից 7 րոպե առաջ նետվելով սուր հակագրոհի, հասան արդյունքի։ Գոլի հեղինակ դարձավ Արմեն Սանամյանը։ «Փյունիկը» վաստակելով 3 կարեւոր միավոր, պահպանեց առաջատարի իր դիրքերը։ Փոխարենը մրցավարի անփութության հետեւանքով, ցավալի պարտություն կրեց Գյումրիի «Շիրակը»։ Բազմիցս խոսվել ու գրվել է վատ մրցավարության մասին, ցավոք, ինչպես ասում են՝ «սայլը տեղից չի շարժվում»։ Այնպես որ, ժամանակն է, որպեսզի արվեն լուրջ հետեւություններ հետագա ֆուտբոլային հանդիպումներն անաչառորեն անցկացնելու համար։

ՍԵՐԳԵՅ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Գյումրի

ՇՈՏԼԱՆԴԻԱ

Հայ բադմինտոնիստները շարունակում են պայքարը

Մարզավարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք, որ Շոտլանդիայում շարունակվող բադմինտոնի աշխարհի առաջնությունում հաջող է հանդես գալիս Հայաստանի հավաքականը։ Արդեն հայտնել էինք, որ մեր թիմը մեկնարկային խաղում 3-2 հաշվով հաղթել էր Հունաստանի հավաքականին։ Նոր տեղեկությունների համաձայն, մեր մարզիկները երկրորդ խաղում 5-0 հաշվով առավելության են հասել Թուրքմենստանի պատվիրակների նկատմամբ, իսկ ենթախմբի վերջին խաղում մեր մարզիկները 1-4 հաշվով պարտվել են Լիտվայի հավաքականին։ Այնուամենայնիվ, խմբում գրավելով երկրորդ տեղը, Հայաստանի հավաքականը շարունակում է պայքարը եւ հաջորդ խաղում 5-0 հաշվով հաղթել է Չիլիի բադմինտոնիստներին։

ՇԱԽՄԱՏ

Հակոբյանը սկսեց ոչ-ոքիներով

Մադրիդում սկսվեց շախմատի խոշոր միջազգային մրցաշար՝ 10 նշանավոր գրոսմայստերների մասնակցությամբ։ Վիճակահանության արդյունքներն այսպիսին են.

1. Բեյլավսկի (Սլովակիա)
2. Հակոբյան (Հայաստան)
3. Սալով (Ռուսաստան)
4. Շորթ (Անգլիա)
5. Շիրով (Իսպանիա)
6. Պոլգար (Հունգարիա)
7. Սան Սեգունդո (Իսպանիա)
8. Թոփալով (Բուլղարիա)
9. Իլեսկաս (Իսպանիա)
10. Պիկետ (Հոլանդիա)

Առաջին երկու տուրերում Հակոբյանը ոչ-ոքի խաղաց սպիտակներով Իլեսկասի եւ սեւերով՝ Բեյլավսկու հետ, ընդ որում, երկու պարտիաներում էլ հայ շախմատիստը նպաստավոր դիրքեր ուներ։

Աղյուսակը 2 միավորով գլխավորում է Շիրովը, որը պարտության է մատնել Պոլգարին եւ եւ Սան Սեգունդոյին։

Երրորդ տուրում Հակոբյանը սպիտակներով խաղում է Պիկետի հետ։

Գ. Հ.

ԾԱՆՐԱՄԱՐՏ

Թուրքիայի հավաքականի երկրորդ ոսկե մեդալը

Խորվաթիայի Ռիեկա քաղաքում եվրոպայի առաջնության մրցանակակիրները որոշվեցին եւս երկու քաշային կարգերում։ Մինչեւ 64 կգ քաշային կարգում երկամարտի գումարային արդյունքով ոսկե մեդալը շահեց թուրք ծանրորդ Նաիմ Սուլեյմանօղլուն։ Գիտակցաբար ենք նշում շահեց, քանի որ միայն երկրորդ վարժության (հրում) երրորդ փորձում նա կարողացավ իրեն ենթարկել 160 կգ քաշ ունեցող ծանրաձողը եւ դառը ճաշակել տալով գնաց սպասելու իր հիմնական մրցակցի՝ հունգարացի Զոլթան Ֆարկաշի պատասխանին, որն արդեն վերցրել էր այս քաշը, բայց զիջել պոկում վարժությունում 2,5 կգ։ Ֆարկաշին հաղթելու համար հարկավոր էր բարձրացնել 170 կգ-ոց ծանրաձողը, քանի որ նրա սեփական քաշը ավելի ծանր էր եւ երկամարտի հավասար արդյունքը հաղթանակ կբերեր թուրք մարզիկին։ Սակայն, ծանրաձողը, որ մոտ երեք անգամ ծանր էր հունգարացուց, ցավոք, չենթարկվեց նրան։

ԼՈՒՐԵՐ

Ռոմարիոն եւս նկարահանվում է կինոյում

Բրազիլիայի ֆուտբոլիստ Ռոմարիոն հայտնի կինոռեժիսոր Էնսոնի Մենդելայի ֆիլմում պատրաստվում է նկարահանվել գլխավոր դերում։ Մենդելայի «Անգլիացի հիվանդը» կինոնկարը այս տարի արժանացավ 9-ը օսկարների։ Ռոմարիոն կխաղա իր իսկ դերը, քանի որ դա կլինի պատմություն նրա կյանքի մասին։ Հիշեցնենք, որ աշխարհի նախորդ առաջնության լավագույն ֆուտբոլիստը այժմ հանդես է գալիս բրազիլական «Ֆլամենգո» ակումբում եւ կրկին հրավիրվել է ազգային հավաքական։

Առաջատարը Տոնկովն է

«Ջիրո դ'Իտալիայի» 6-րդ փուլը շահեց Ռոբերտո Չզանդելլոյան։ Իսկ հեծանվավազքի առաջատար, ռուս հեծանվորդ Պավել Տոնկովը այս անգամ տեղ չգրավեց ամենաարագների շարքում։ Այնուամենայնիվ, նա պահպանեց առաջատարի վարդագույն մարզաշապիկը եւ 41 վրկ պաշարը։

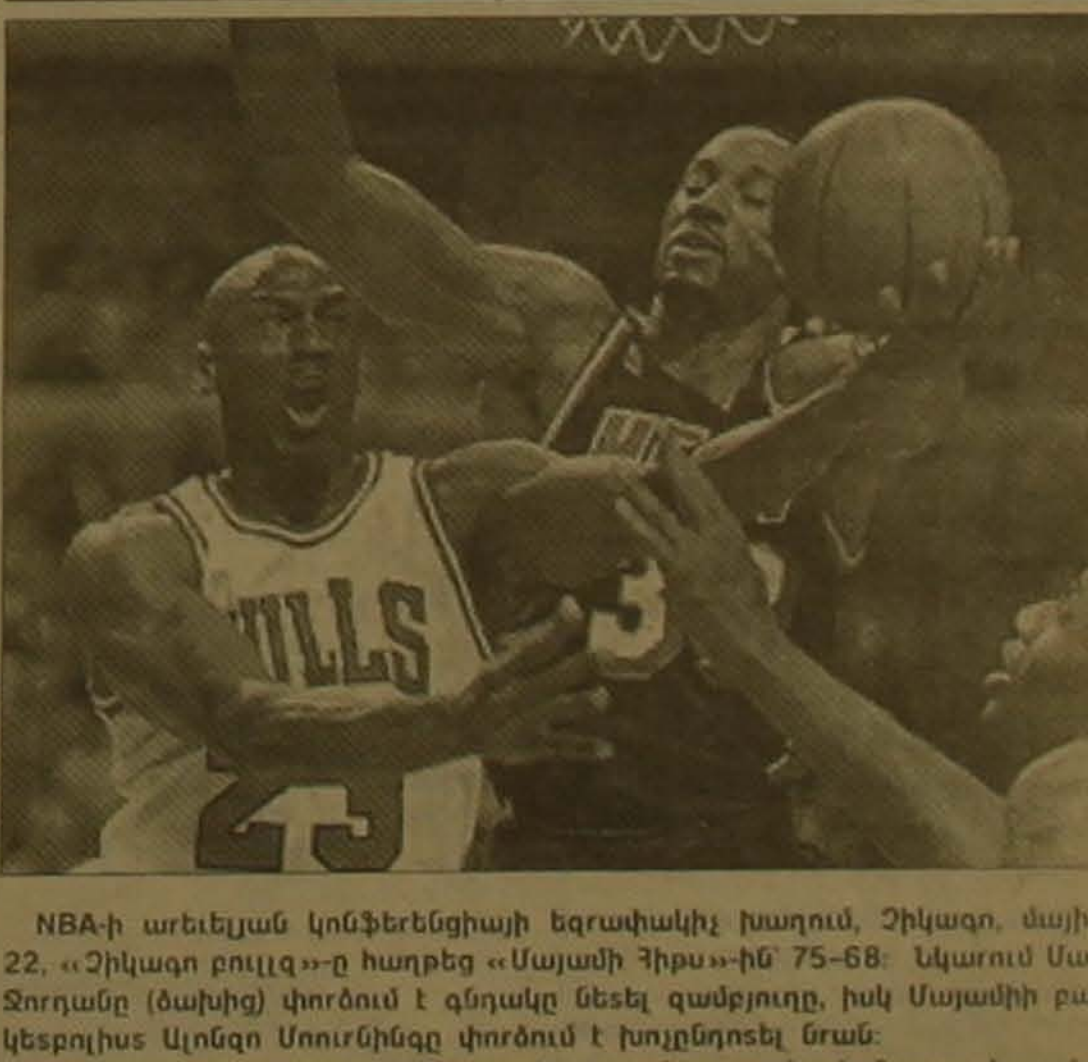

NBA-ի արեւելյան կոնֆերենցիայի եզրափակիչ խաղում, Չիկագո, մայիսի 22, «Չիկագո բուլլզ»-ը հաղթեց «Մայամի Հիթս»-ին՝ 75–68։ Նկարում Մայքլ Ջորդանը (ձախից) փորձում է գնդակը նետել զամբյուղը, իսկ Մայամիի բասկետբոլիստ Ալոնզո Մոուրնինգը փորձում է խոչընդոտել նրան։

Եթե ընդհանուր հաշվով «Չիկագոն» հաղթի, ապա հավանաբար, եզրափակիչում կհանդիպի «Յուտա ջազ»-ին, որը արեւմտյան կոնֆերենցիայում վստահորեն հաղթում է «Հյուստոն ռոքեթս»-ին։ Այդ դեպքում մարզասերներն ականատես կլինեն ժամանակակից երկու հռչակավոր բասկետբոլիստների՝ Մայքլ Ջորդանի եւ Կարլ Մելոունի, որը վերջերս ճանաչվել է այս մրցաշրջանի NBA-ի ամենաարժեքավոր խաղացող, մենամարտին։

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Եվս 500 հազար դոլար Հայաստանի գիտության զարգացման համար

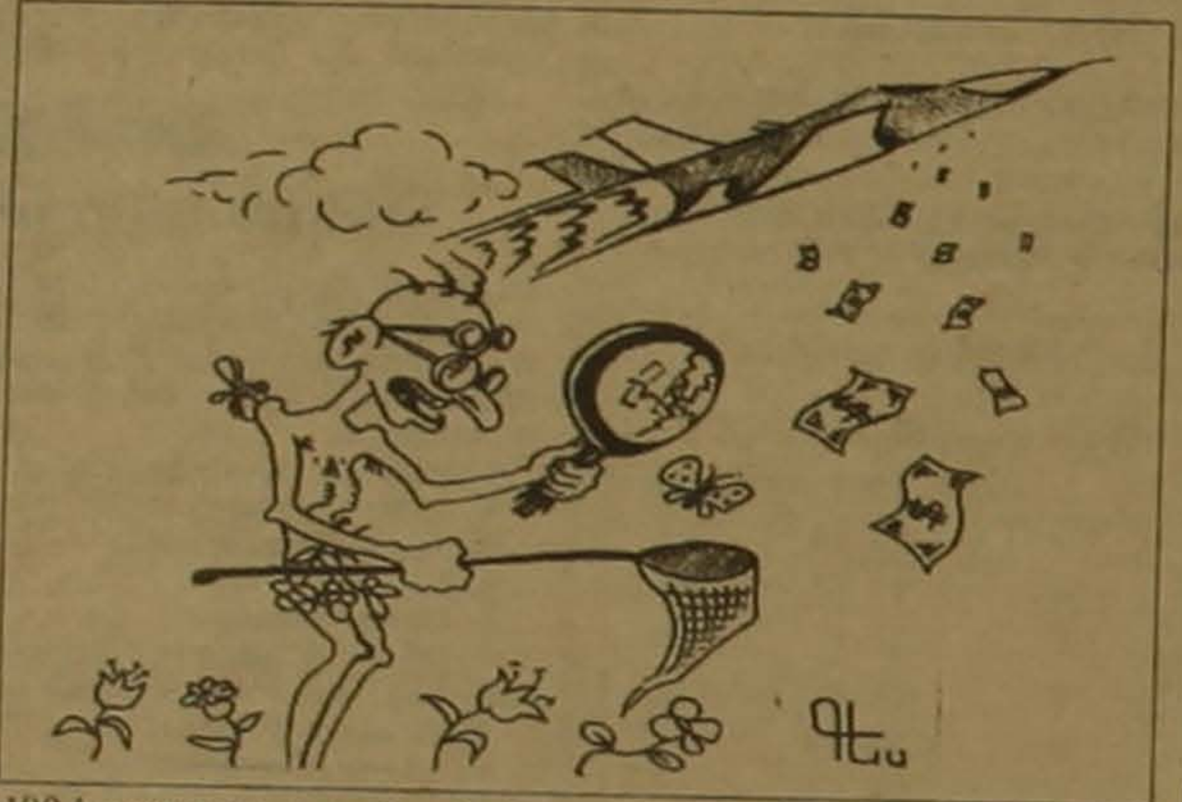

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ «Միացյալ Նահանգների քաղաքացիական հետազոտությունների եւ զարգացման հիմնադրամ» կազմակերպությունը Հայաստանի գիտության զարգացման համար տրամադրել է լրացուցիչ 500 հազար դոլար։ Այս մասին «Նոյյան տապանի» թղթակցին հայտնեց ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության գիտության բաժնի վարիչ Հարություն Կարապետյանը։

Պրն Կարապետյանն ընդգծեց, որ Հայաստանը միակն է ԱՊՀ երկրներից, որին հիմնադրամը կատարելու է նման հատկացում։ Այդ որոշումը ելնում է Հայաստանի գիտական ներուժի բարձր գնահատականից։

Նախկինում Հայաստանի գիտնականներն այս հիմնադրամից ստացել էին ավելի քան 430 հազար դոլար որպես շնորհներ զանազան հետազոտական ծրագրերի համար։ Այս նոր հատկացումը տրվել է մասնավորապես շնորհիվ նախկին վարչապետ Արմեն Սարգսյանի եւ Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպան Պիտեր Թոմսենի ջանքերի։

Համաձայն Հ. Կարապետյանի, հիշյալ գումարի հիմնական մասը պետք է տրամադրվի հայ գիտնականներին նոր շնորհներ հատկացնելու նպատակին։ Շնորհների հատկացման կարգի մասին կտրվի լրացուցիչ ծանուցում։ Սակայն առավել կարեւոր է այն հանգամանքը, որ ամերիկյան հիմնադրամը առաջարկել է գումարի մի մասը՝ մոտ 100 հազար դոլար, տրամադրել Հայաստանում Գիտությունների եւ առաջատար տեխնոլոգիաների հիմնադրամ ստեղծելու նպատակին։ Այդ հիմնադրամի կանոնադրությունը շուտով կներկայացվի Հայաստանի կառավարության հաստատմանը։

Պրն Կարապետյանն ընդգծեց, որ հիշյալ միջոցների հատկացման գործում կարեւոր նշանակություն է ունեցել նաեւ այն հանգամանքը, որ 1992-96 թթ. Հայաստանում ներդրվել է գիտության ֆինանսավորման թեմատիկ համակարգ։ Այդ համակարգը լայնորեն կիրառվում է զարգացած երկրներում։

Հիմնադրամը, որի լրիվ անունն է «Միացյալ Նահանգների քաղաքացիական հետազոտությունների եւ զարգացման հիմնադրամ նախկին ԽՍՀՄ անկախ պետությունների համար» (U.S. CRDF), հետապնդում է նպատակ ԱՊՀ երկրներում աջակցել գիտաշխատողների ու ճարտարագետների կողմից առաջարկված առաջավոր գիտական հետազոտությունների իրականացմանը, որպեսզի կանխվի նրանց արտագաղթը եւ պահպանվեն նորանկախ պետություններում առկա գիտական ենթակառույցները։ Նրա նպատակներից մեկն է նաեւ ապառազմականացմանը օժանդակելը ԱՄՆ-ի եւ ԱՊՀ երկրների գիտաշխատողների համատեղ քաղաքացիական հետազոտությունների ֆինանսավորման միջոցով։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը դիմումներ է ընդունում մագիստրոսի գիտական աստիճան շնորհող համեմատական եւ միջազգային առեւտրային իրավունքի երկամյա ծրագրի համար։ Լիցենզավորված ոչ պետական բուհերի շրջանավարտները կարող են դիմել պայմանականորեն. գրավոր պայմանները ձեռք բերելու համար խնդրվում է դիմել ՀԱՀ-ի ընդունելության գրասենյակ։

Ծրագիրը համեմատական սկզբունքով կուսումնասիրի եվրոպական քաղաքացիական իրավունքի եւ անգլո-ամերիկյան իրավունքի համակարգերի իրավական ավանդույթները եւ կունենա երկու ուղղվածություն։ **Համեմատական սահմանադրական իրավունքի** առարկաները կընդգրկեն սահմանադրականության, իրավական կանոնակարգման, օրենսդրական նախագծման, հասարակության եւ անհատի իրավունքների հիմնահարցերը, ինչպես նաեւ միջազգային համաձայնագրերին եւ պայմանագրերին վերաբերող խնդիրների ուսումնասիրությունը։ **Միջազգային գործարարության իրավունքի** շրջանակներում կուսումնասիրվեն շուկայական տնտեսության, միջազգային հանրային իրավունքի եւ միջազգային գործարքների հիմնական դրույթները, պայմանագրային հարաբերությունները, միջազգային ապրանքային առեւտուրը, միջազգային ֆինանսական իրավունքը եւ վեճերի լուծման միջոցները։ Համեմատական եւ միջազգային առեւտրային իրավունք ծրագրի հիմնական նպատակն է հնարավորություն տալ ուսանողներին օժանդակել իրենց երկրի ա) քաղաքականության մշակման եւ օրենսդրական գործընթացների եւ բ) զարգացող շուկայական տնտեսության իրավական հիմքերի ստեղծմանը։

Դիմորդները պետք է ունենան **իրավաբանական բարձրագույն կրթություն** եւ **անգլերեն լեզվի մասնակի իմացություն**։ Դիմորդները պետք է ներկայացնեն դիպլոմ եւ ներդիր իրենց գնահատականներով, երեք երաշխավորագիր-նամակ, լրացնեն դիմում եւ ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք։

Փաստաթղթերի ընդունման կանխավճարը կազմում է ԱՄՆ 10 դոլարին համարժեք դրամ, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս։ **1997 թ. հուլիսի 23-ը** փաստաթղթերի ընդունման վերջնաժամկետն է։

Բոլոր դիմորդները **1997 թ. հուլիսի 25-ին** կհանձնեն անգլերեն լեզվի իմացությունը գնահատող քննություն (բացառությամբ այն դիմորդների, ովքեր վերջերս TOEFL քննությունից ստացել են 550 եւ ավելի միավոր)։ Առաջին փուլով անցած այն դիմորդները, որոնք չեն բավարարի անգլերեն լեզվի իմացության պահանջված մակարդակը, կմասնակցեն 1997 թ. սեպտեմբերից մինչեւ 1998 թ. ամռան վերջը ՀԱՀ-ում անցկացվող անգլերեն լեզվի արագացված ծրագրին։ Անգլերեն լեզվի արագացված ծրագրի ուսման վարձը կազմում է ԱՄՆ 300 դոլարին համարժեք դրամ։ Նախքան ծրագիր ընդունվելը 1997 թ. հուլիսի վերջին, որոշ դիմորդների հետ հարցազրույցներ կանցկացվեն։ Դիմորդների անունները ու հարցազրույցների օրերը կփակցվեն ՀԱՀ-ում։

Հիմնական ծրագրում վերջնական ընդունելությունը կկատարվի դիպլոմի ներդիրի միջին ցուցանիշի եւ նախապատրաստական փուլում դիմորդների ցուցաբերած առաջադիմության հիման վրա։ Հիմնական ծրագիր ընդունված բոլոր ուսանողները պետք է ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության հետ ստորագրեն ավարտելուց հետո երեք տարի Հայաստանում մնալու եւ աշխատելու մասին պայմանագիր։

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀԱՀ-ի ընդունելության գրասենյակ։ Հասցեն՝ Մարշալ Բաղրամյան 40, առաջին հարկ, 19 սենյակ, հեռախոս 27-16-29։

ՀԱՀ-Ը ՌԱՍԱՅԱԿԱՆ, ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՍԵՌԱՅԻՆ ԿԱՄ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՏՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՉԻ ՃԱՆԱՉՈՒՄ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մայիսի 27-ին, ժամը 15-ին, Գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա գրական հանդիսություն «Մեկ ժամ Չարենցի հետ»։

Բացման խոսք
ՀՐԱՆՏ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ
Խոսք Չարենցի մասին՝
ՀՐԱՆՏ ԹԱՄՐԱԶՅԱՆ
Ասմունքում է
ԱԶԱՏ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆԸ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

UNITED NATIONS

ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԱԶԳԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

OFFICE IN ARMENIA

Vacancy Announcement
Driver/Messenger

UNDPI is seeking to hire a drive. Ten years or more driving experience, a valid Armenian licence and a minimum conversational level of the English language are required. Interested applicants are invited to submit their resumes to the UNDPI office for evaluation at 14 Karl Liebknecht Street. Applications will be accepted until 16 June 1997. Smoking is not allowed in either UN cars or the UN building.

ADANA COMMERCIAL BANK

★ Ընդամենը 1% -ով կատարում ենք փոխանցումներ Մոսկվայից և Սանկտ-Պետերբուրգից 1 օրվա ընթացքում, իսկ աշխարհի այլ երկրներից՝ 3 օրվա ընթացքում անհատ և իրավաբանական անձանց համար։

★ Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք Master Card/ Euro Card և սպասարկում ենք Master Card/ Euro Card, Visa, Diners Club, JCB։

★ Ընդունում ենք ավանդներ հետևյալ տոկոսադրույքներով՝

ԺԱՄԿԵՏ / ՏԱՐԱՏԵՍԱԿ	1 ԱՄԻՍ	2 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	9 ԱՄԻՍ	12 ԱՄԻՍ
USD DEM FRF	2.5%	5.0%	9.0%	18.0%	27.0%	36.0%
AMD RUR	3.0%	6.0%	10.0%	20.0%	30.0%	40.0%

Նվազագույն գումարը չի սահմանափակվում։

★ Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն։

Դիմեցեք ԱԴԱՆԱ ԲԱՆԿ

Երևան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 5-րդ հարկում, 70/50 քմ, ավտոտնակով։ Հրաչյա Քոչար 23 (նախկին Չեկի խանութի մոտ)։
Հեռախոս՝ 22-42-68

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկհարկանի տուն առանց ներքին հարդարանքի Նոր Արեշ 31 փողոցում։
Հեռ. 45-59-99, 58-18-41

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 շենք։
Հեռ.՝ 523056

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կխնամեմ երեխա 10 ամսականից բարձր տարիքի։
Հեռ. 24-88-56, 22-69-30

ՀԱՅԻՆՏՈՒՐ

«Հայինտուր» պետական ձեռնարկութիւնը (նախկին «Ինտուրիստ») կազմակերպում է Ձեզ համար 14-օրյա հանգիստ **Անթալիայում՝ Միջերկրական ծովի** ափին։

Ուղիղ չարտերային չվերթ Երեւան-Անթալիա-Երեւան։

Առաջին չվերթը **հունիսի 8-ին**, հետագայում՝ **14 օրը** մեկ։

Առաջարկում ենք 3,4,5 աստղանի, ծովափին մոտ գտնվող, հարմարավետ հյուրանոցներ՝ օրը երկու անգամ սնունդով։

Ցանկացողները կարող են տեղավորվել **«Կախարդական կյանք»** հյուրանոցային համալիրում, ուր Ձեզ սպասում է, իրոք, հեքիաթային հանգիստ։ Ձեր տրամադրության տակ կլինեն 5 ռեստորան, բազմաթիվ բարեր, դիսկոտեկներ, սաունա, թուրքական բաղնիք, մարզական համալիրներ, լողավազաններ։

Վճարելով ուղեգրի արժեքը, դուք կօգտվեք վերը նշված ծառայություններից անվճար եւ առանց սահմանափակումների՝ ըմպելիք եւ զանազան խմիչքներ՝ վիսկի, ջին, գինի, գարեջուր եւ այլն։

Շտապեք ապահովել Ձեզ համար տեղեր, քանի որ դրանց քանակը սահմանափակ է։

Սպասում ենք Ձեզ.
Մեր հասցեն՝ ք. Երեւան 375010
Փավստոս Բյուզանդի թիվ 1
հեռ. 56-40-62, 58-22-82, 58-11-23

Լոտոհոլ

վիճակախաղի **21** խաղարկության արդյունքները ըստ տարբերակների

1	2	3	4	5
8	5	12	29	32

«ԼՈՏՈՀՈԼԸ» ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ
Լենինգրադյան 48, տրոլեյբուսի կրպակներ. Հեռ. 39-11-23, 39-14-81

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ. 589167, 581351

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. [illegible] 585. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 23. 05. 1997. Գինը 100 դրամ